

SZAKDOLGOZAT

Tátrai Klaudia Ibolya

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus

**A személyi jövedelemadó bevallásban igénybe vehető
kedvezmények vizsgálata**

Konzulens:

Dr. Tóth Eszter Ilona

Egyetemi docens

Készítette:

Tátrai Klaudia Ibolya

Pénzügy és számvitel szak

Adóigazgatás szakirány

Levelező tagozat

2023

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	1
2. MAGYARORSZÁG ADÓZÁSI RENDSZERE	2
2.1. Nemzeti Adó- és Vámhivatal	2
2.2. Az adóigazgatási rendtartás	3
2.3. Az adózás rendjéről szóló törvény	4
3. SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ ÁLTALÁNOSÁGBAN	8
3.1. Általános rendelkezések.....	8
3.2. Az összevont adóalap és annak adója	9
3.2.1 Személyi jövedelemadó kedvezmények	11
3.3. A személyi jövedelemadó bevallása.....	17
3.3.1. Befizetendő, visszaigényelhető adó.....	18
3.3.2. Önellenőrzés	18
4. ANYAG ÉS MÓDSZER	20
5. A SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ BEVALLÁSBAN IGÉNYBEVEHETŐ KEDVEZMÉNYEK VIZSGÁLATA (2018. – 2022. ADÓÉVEKBEN).....	25
5.1. Négy vagy több gyermeket nevelő anyák adókedvezménye és a családi adó- és járulékkedvezmény bemutatása az elmúlt öt adóévben.....	28
5.2. A 25 év alatti fiatalok adókedvezménye az elmúlt öt évben	32
5.3. Az első házások adókedvezménye az elmúlt öt évben	35
5.4. A személyi kedvezmény az elmúlt öt évben.....	39
6. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	43
7. ÖSSZEFOGLALÁS	45
8. IRODALOMJEGYZÉK	47
9. ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE.....	49
10. MELLÉKLET.....	50

1. BEVEZETÉS

Témaválasztás során a személyi jövedelemadó kedvezmények és mentességek témakörét választottam, azon belül pedig a magánszemélyek által az adóbevallásuk során igénybevehető adókedvezmények vizsgálatával foglalkoztam. A dolgozatom alapját a 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról és a 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről alkotja, és foglalja keretbe.

A választott téma az én meglátásom szerint fontos, hiszen egy általánosan kiterjesztett adóról van szó, amelyet a legtöbb személy befizet, ám mélységében nem merülnek el az adó rendjének működésében. Fontosak az igénybevehető kedvezmények ismerete és az igénybevétel módjának ismerete is.

A szakdolgozat elkészítése során az volt a célom, hogy bemutassam és példákkal alátámasszam a személyi jövedelemadóból és egyes esetekben a befizetett járulékból levonható adókedvezményeket, és azok módját, maximálisan igénybevehető mértékét.

Az adatgyűjtés és forrásfelhasználás során minden tőlem telhetőt megtettem azért, hogy minél érthetőbben fogalmazzak, de annál pontosabban. Szerettem volna, hogy a dolgozatomban minden olyan részletre kitérni, akár az irodalmi áttekintés, akár az esettanulmány részében is, amelyek relevánsak és nélkülözhetetlenek a személyi jövedelemadó bevallás elkészítése során.

A szakdolgozatom a bevallás során igénybevehető kedvezményekre fókuszál, és a bevalláshoz kapcsolódó információkat foglalja magában.

Az első részben az irodalmi áttekintés során leíróan bemutatam a Magyarország adózási rendszerét és a 2017. évi CL. törvényt. Aztán a dolgozat második részben részletesen bemutatam a személyi jövedelemadót és a bevallás során igénybevehető kedvezményeket.

Az esettanulmány során személyek jövedelemadó bevallás során visszaigényelhető kedvezmények vizsgálatát végeztem az elmúlt öt adóévben, ez az öt év a 2018-tól 2022-ig tartó időszakot foglalja magában. A vizsgálat elvégzése után összesítettem a következtéseimet és megfogalmaztam a javaslataim.

2. MAGYARORSZÁG ADÓZÁSI RENDSZERE

A magyar adózási rendszert több adónem, illetékek és különféle járulékok képezik, amelyeket törvények fogalmaznak meg és pontosan írják le a követendő magatartást az adózó számára, hogy követhető legyen az folyamat és tájékoztassa az adózót jogairól és kötelezettségeiről és a magatartásának következményeiről. Az adó beszedésének a célja az államháztartási és önkormányzati költségek fedezése, ezáltal fenntartja az államháztartás egyensúlyt és finanszírozza az állami rendszerek fenntartását. Emellett másodlagos cél lehet a piaci szereplők befolyásolása az adó mértékének változtatásával. Példaként említhető erre a népegészségügyi termékadó kivetése az egészségtelen élelmiszer termékekre (pl. chips). (KÁLLAI, 2000)

A történelem során, amikor megjelent az árutermelés és a rendszeres áruforgalom egy időben megjelent a vámszedés. A vámszedés a mindenkori hatalom fontos bevétele forrása volt, ám a vám fogalma és tartalma változott az évszázadok során. Kezdetekben a vámszedés szorosan összefüggött az adószedéssel is. Ám az idő előrehaladtával finomult az adó és vámszedési szokások. A ma ismert adórendszer, a magyar közigazdász Kupa Mihály nevéhez köthető adóreform során 1988-ban alakult ki, amely során Magyarország a nyugati országok példáját vette alapjául. (ILONKA, 2004)

2.1. Nemzeti Adó- és Vámhivatal

1867-ben megalakult a Magyar Királyi Vám- és Pénzügyőrség, amely egyesült az 1987-ben alakult Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal. Ezen összeolvadás következményeként jött létre 2011-ben a 2010. évi CXII. törvény alapján a Nemzeti Adó- és Vámhivatal. Amelynek működését többféle jogszabály és törvény szabályozza.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (továbbiakban: NAV) egy központi költségvetési szerv, amely államigazgatási és rendvédelmi feladatokat is ellát, központi hivatalként működik egy kirendelt miniszterelnök irányítása alatt. A kijelölt vezetőket és felelősöket kormányrendeletben határozzák meg.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal fő feladata, hogy a jogszabályok szerinti magatartásformát mások által megkövetelje és a birtokában lévő eszközökkel kikényszerítse. Feladatai közé tartoznak az alábbiak:

- Az egyéb befizetések és támogatások megállapítása, beszedése, nyilvántartása, végrehajtása, kiutalása és ellenőrzése, amennyiben a törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik.
- Ellátja a pénzellátással kapcsolatban a számára meghatározott feladatokat.
- Végi az adó-, vám- és pénzforgalmi adatok megállapítását, feldolgozását és a felelős miniszternek rendelkezésre bocsátását.
- A vámhatárokon lebonyolított áru- és utasforgalom ellenőrzése, vámhoz kapcsolódó egyéb terhek kiszabása és behajtása.
- Bűncselekmény megelőzés és rendészeti igazgatás keretén belül nyomozói feladatokat is elláthat a saját hatáskörében, amennyiben az szükségessé válik.
- Külön jogszabályban megalkotott nemzetközileg megvizsgált és ellenőrzött termékek és technológiák ellenőrzését is folytatja.

(2010. évi CXXII. törvény, 2023)

2.2. Az adóigazgatási rendtartás

A 2017. évi CLI törvény rendelkezi az adóigazgatási rendtartásról. Az adóigazgatási eljárás megfogalmazza a törvény az adóhatóságra és az adózókra és az eljárás minden egyéb résztvevőjére is vonatkozó körülményeket, amelyek a törvény alkalmazása során feltétel nélkül minden szereplőnek követendő.

Az AIR szerkezete az alábbi fejezetekből áll:

- I. fejezet: Alapelvek és törvények hatálya
- II. fejezet: Az adózó és az adóhatóságok, az adózó képviselte
- III. fejezet: Eljárási kötelezettség, hatáskör és illetékesség vizsgálata
- IV. fejezet: Adóigazgatási eljárás általános szabályai
- V. fejezet: Ellenőrzés
- VI. fejezet: Jogorvoslat
- VII. fejezet: Eljárási költség
- VIII. fejezet: Záró rendelkezések

(2017. évi CLI törvény az adóigazgatási rendtartásról, 2023)

Régebben az ART (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről) tartalmazta, ám 2018. január 1-jétől már az AIR tartalmazta az előbb említett szabályokat.

2.3. Az adózás rendjéről szóló törvény

Magyarország adózásának rendjét a 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről (továbbiakban ART) és a 2017. évi CLI. törvény az adóigazgatási rendtartásról (továbbiakban AIR) foglalja magában. Részletesen leírja az adózás rendjét, az adónemeket, az eljárásokat és az esetleges szankciókat.

Az ART nyolc részből és három mellékletből áll, amelyek az alábbiak:

I. rész: Alapvető rendelkezések. Az ART 2018-as módosítása után a korábbi 8 alapelv helyett már csak 5 alapelvet határoz meg, amelyek a következők:

1. A rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye: miszerint, a jogokat rendeltetésszerűen kell gyakorolni bármiféle jogviszonyban. Nem rendeltetésszerű joggyakorlás az, amely célját tekintve megkerüli az adótörvényben, önkormányzati rendeletben megfogalmazott magatartási példát. (1.§.)
2. A szerződés tartalom szerinti minősítésének követelménye: az adóhivatal az eljárás során az abban foglaltak szerint minősíti az ügyletet és más hasonló tevékenységet. (2.§.)
3. Az ügylet gazdasági eredmény szerinti minősítésének követelménye és a kapcsolt vállalkozások közötti szerződések minősítésének követelménye: egy már nem hatályos szerződésnek csak akkor van jelentősége, ha annak valamilyen gazdasági eredményt módosító hatása van. Az adókötelezettség megállapítása során nem befolyásoló tényező a magatartás (akár cselekmény, akár mulasztás) illegalitása vagy a jó erkölcs, az adózó fedhetetlenségének megsértése. (3.§. (1))
A megszokott általános piaci árszinttől nagymértékben eltérő szerződésben megállapított feltételeket alkalmazó kapcsolt vállalkozás ügyleteit az adózás szempontjából, a megszokott, általánosnak tekinthető piaci árszintet kell figyelembe venni. Amennyiben, ha a kapcsolt vállalkozás a piaci szereplők magatartásával megegyező viselkedési normát mutat, annyiban ezen rendelkezés nem alkalmazható. (3.§. (2))
4. A nemzetközi szerződéssel érintett jövedelem magyarországi adóztatása: amennyiben egy nemzetközi szerződést más országokban más törvények alapján vizsgálják, a nemzetközi tevékenységből befolyó nyereséget, jövedelmet egyik másik államban sem adómentes a Magyar Állam adórendszere szerint

adóköteles. Azaz, nemzetközi szerződéssel érintett jövedelmen megkülönböztetés alkalmazható állampolgárság szerint. (4.§. (1) és (2))

Becslés alkalmazásának lehetősége nem rendeltetésszerű joggyakorlás esetén: Amennyiben nem állapítható meg a befizetendő adó alapja (1.§. és a 4.§. szerinti esetek), akkor az irányadó adófizetési szabályok betartásával becsléssel is megállapíthatja.

Az alapelveken túl a törvény hatályosságát (6.§), az értelmező rendelkezéseket (6.§) és az adókötelezettség általános szabályait (8.§-15. §) határozza meg.

II. rész: Adókötelezettségek részletszabályai. Az ART második részében a törvény a bejelentkezés és bejelentés szabályait (16.§), az adómegállapítás módjait (46. §- 48.§), az adóvallás (49.§-59.§) és az adófizetés és adóelőleg-fizetés szabályait (58.§-76.§), a bizonylat kiállítási és a nyilvántartás szabályait (47.§-78.§), az adatszolgáltatás szabályait (79.§-112.§) mutatja be részlet gazdagan. Továbbá ebben a részben fejti ki az elektronikus közúti áruforgalom és ellenőrző rendszerekhez kapcsolódó kötelezettségeket (113. §), a pénzforgalmi és számlanyitási kötelezettségek szabályait (114. §), a csoportos társasági adóalanyiságra vonatkozó rendelkezéseket (114. §)

III. rész: Adónyilvántartás, hatósági bizonyítvány, adótitok, adóhatósági szolgáltatás. Ezen rész írja az adatkezelés szabályainak, az nyilvántartás módszereinek, az adatfelhasználás módjának és az adótitok és annak felhasználásáról szóló eljárási műveletek követéséhez szükséges információkat, magatartásformákat (123. §-134. §).

IV. rész: Egyes adóigazgatási eljárások szabályai. A negyedik rész fejezetei a kockázatelemzési eljárást (135. §- 140. §), a hatósági adómegállapítás bejelentését bevallás alapján (141. §- 143. §), az utólagos adómegállapítás módjait és lehetőségeit (144. §-146. §), az adók soron kívüli megállapítását (147. §-149. §), az adózó minősítési eljárásának menetét (150. §- 162. §) írja le. Továbbá ismerteti az állami garancia beváltásához kapcsolódó eljárás (163. §), a feltételes adómegállapítás (164. §-173. §) és a szokásos piaci ár (174. §- 173. §) pontos részleteit. Ebben a részben kifejti a hozzáadottértékadó-visszatérítési kérelemmel kapcsolatos eljárás (184. §-191-§) és a közösség más tagállamaiban, illetve harmadik államban letelepedett adóalany általános forgalmiadó visszatérítési jogának Magyarországon történő érvényesítésével kapcsolatos eljárás egyes kérdéseiről (192. §-194. §) fejezetet is. Leírja a különös eljárások (195. §- 197- §), a fizetési kedvezmények (198. §-201. §), az elévülés (202. §-205. §) során mi a helyes eljárási művelet.

V. rész: Jogkövetkezmények. Ezen rész foglalja magában a késedelmi pótlék (206. §-210. §), az önellenőrzési pótlék (211. §-214. §), adóbírság (215. §-219. §), a mulasztás bírság (220. §-238. §), intézkedések (239. §-246. §) és a jogkövetkezmények alóli menetsülés (247. §) tartalmát és az eljárások során követendő példákat.

VI. rész: Adótanácsadói, adószakértői és okleveles adószakértői tevékenység bejelentése, nyilvántartásba vétel és szakmai továbbképzés. (248. §-255. §)_Tartalmazza azokat a szabályokat, amelyek a adószakemberek nyilvántartásba vételének és annak vezetésének bel- és külföldön történő munkavégzéséhez szükségeszerű és követendő.

VII. rész: Az állami adó- és vámhatóság által nyújtott szolgáltatások (256. §-267. §)

1. Kezdő vállalkozások támogatása adózásuk során
2. Ügyfélszolgálat fenntartása országos hálózaton
3. A törvényszerűen segíti a természetes személyek éves személyi jövedelemadó bevallásuk teljesítését.
4. Telefonos ügyfélszolgálat fenntartása ügyfél tájékoztató és ügyintéző feladatkör ellátása érdekében.
5. Bankkártyás fizetési lehetőség biztosítása az adókötelezettségek kifizetésére.
6. Az adóbevallásokhoz nyomtatványokat, elektronikus űrlapot köteles készíteni az adózó számára.
7. Weblapon különféle adózót segítő funkciókat (ügyfélszolgálat kereső, személyes adónaptár, kalkulátorok, elektronikus űrlaprendszer) köteles működtetni.
8. Lekérdezés biztosítása az adózók számára-
9. Köztartozásmentes adatbázis fenntartása és működtetésére kötelezett.
10. Online felület biztosítása az adózó változás bejelentési kötelezettségének teljesítéséhez.
11. Adózók elektronikus úton történő tájékoztatása
12. Módosítható formátumú adószámla biztosítása azon adózók számára, amelyek ezt igénylik.
13. Mobilalkalmazás használatának biztosítása
14. A honlapján adónemek szerinti csoportosításban összefüggő információkat köteles közölni, az adózók részére.

15. Időpont foglalási lehetőség biztosítása az ügyfeleknek ügyfélkör kifárasztási lehetőséggel egybekötve.
16. Köteles lehetőséget biztosítani az adókötelezettségek jogszerű teljesítésére és az adózói jogosultságok érvényesítéseknek az internetes honlapon keresztül.
17. Közreműködik az általános forgalmi adó kötelezettségének teljesítésében, kivéve, azoknak akiket erre nem kötelez az adóhivatal.

VII. rész: Záró rendelkezések. Tartalmazza a felhatalmazó rendelkezéseket (268. §-269. §), a hatálybalépés (270. §), az átmeneti rendelkezések (271. §-275. §) részleteit és szabályait.

- 1. melléklet az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvényhez: Az állami adó- és vámhivatalához bejelentendő adatok.
 - 2. melléklet az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvényhez: Az állami-adó és vámhatósághoz benyújtandó adóbevallás, amely tartalmazza továbbiakban a belföldi gépjárművek adójával kapcsolatos benyújtandó adatbejelentést és az önkormányzati adóhatósághoz benyújtandó adatbejelentés, adóbevallás időpontját.
 - 3. melléklet az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvényhez: Az adók, a költségvetési támogatások esedékessége, amely megálla foglalja az állami adó- és vámhatósághoz teljesítendő befizetések, az önkormányzati adóhatósághoz teljesítendő befizetések általános rendelkezéseit és hatályát és a költségvetési támogatásokat is
- (2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről, 2023) (HERICH, 2023)

3. SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ ÁLTALÁNOSSÁGBAN

„Az adó - legáltalánosabban megfogalmazva - kötelező jellegű, vissza nem térülő, visszafizetés nélküli, általános, pénzbeli szolgáltatás, amelyet az állam vagy más közhatalmi szervezet olyan jogszabályok alapján hajt be, mely ezen kötelezettségek nagyságát, fizetés esedékességét és feltételeit egyaránt meghatározzák.” (KÁLLAI, 2000).

A személyi jövedelemadót (későbbiekben SZJA) a Nemzeti Adó és Vámhivatal által a magánszemélyek minden szerzett jövedelmére kivetett adónem (ettől eltérő rendelkezést csak törvény hozhat meg) és a széleskörű alkalmazhatósága miatt, ez az egyik legismertebb adónem. Az 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról foglalja magában az adófizetés során követendő magatartásformát és annak részleteit, amelyet a törvény szerinti formátumban és sorrendben szeretnék a továbbiakban bemutatni.

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 2023)

3.1. Általános rendelkezések

Magyarországon a magánszemélyek minden jövedelme személyi jövedelemadó fizetésére kötelezettek, mely naptári évenként esedékes. Célja az adóbevétel biztosítása, a törvény az első fejezetben ír az adókedvezmények alkalmazhatóságáról és említést tesz az önellenőrzés lehetőségéről. Bemutatja a fogalmakat és értelmező rendelkezéseket, ami a törvény olvasása során segítségére lehet annak olvasójának. Tisztázza a jövedelem, bevétel és költségek fogalmát és az azokhoz kapcsolódó általános szabályokat, ezzel segítve az adóalap megállapítását. Vázolja azokat a tételeket, amelyek nem képezik az adóalapot és költségként nem elszámolható költségként sem.

Magyarországon a személyi jövedelemadó mértéke az első 1995. évi CXVII. törvényben került megállapításra, ami akkor még többsávós adókulcsot alkalmaztak, ahogyan több más országban is. Ennek során a magánszemély annak a jövedelemsávval párosított adómérték szerint adózik, amelybe a jövedelme esik. Ez a többkulcsos rendszer 2010-ben megszűnt és az egykulcsos személyi jövedelemadó váltotta fel. A jelenlegi érvényben lévő személyi jövedelemadó mértéke a 2016-ban meghatározott egykulcsos az 15%. Ezt az adót a magánszemély összevont adóalapjából határozzák meg.

(HERICH, 2023)

A magánszemély a jövedelmét képző tevékenység megkezdésének első napjától köteles megfizetni a személyi jövedelemadót. Nyilvántartási kötelezettsége is van az adózónak a maga által szerzett jövedelemről, amely időrendben és folyamatosan rögzített adatok alapján visszasan is ellenőrizhető és arról éves adóbevallást köteles készíteni. Ezt a bevallási nyilatkozatot a magánszemély elkészítheti saját maga vagy beadhatja az adóhatóság által elkészített tervezetet.

Amennyiben nem volt bevétele a magánszemélynek, vagy csak nem adóköteles bevételt szerzett az esetben nem szükséges a bevallás elkészítése, ilyen esetek lehetnek például:

- Az ingó vagy vagyontárgy értékesítéséből szerzett jövedelem nem haladja meg az éves 200.000 Ft-ot,
- amennyiben vagyonátruházásból vagy átengedésből nem keletkezett jövedelem,
- olyan jövedelem, amely személyi jövedelemadó megfizetésére a kifizető kötelezett,
- kamatjövedelemből keletkezik, mert annak már a kiutalt összege adóval csökkentett,
- pénzbeli nyeremények,
- olyan külföldről beáramló jövedelem, amely Magyarországon nem adóztatható,
- törvényi rendelkezés kimondja, hogy nem adóköteles.

Az adóbefizetés során a magánszemély adóévre vonatkozó jövedelme alapján meghatározott adót amennyiben az a már befizetett adóelőleget meghaladja, köteles a fennmaradó összeget befizetni. Amennyiben adótöbblete keletkezett a magánszemélynek, azt az adóhivatal az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerint fizeti meg az adózónak.

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 2023) (HVG, 2023)

3.2. Az összevont adóalap és annak adója

A törvény a második fejezetben definiálja a jövedelmeket és csoportosítja azokat annak forrása szerint. Ezek összevonhatóak és az összessége adja meg a személyi jövedelemadó adóalapját. Az önálló tevékenységből származó jövedelem fejezetben definiálja a törvény az önálló tevékenység fogalmát, ami olyan cselekvés, amelynek eredménye a magánszemély jövedelemhez jutása és nem sorolható a nem önálló tevékenységek körébe.

Önálló tevékenységből származó jövedelem lehet:

- ingatlan (ha az gazdasági tevékenységként történt), ingó tárgy hasznosítása, bérbeadása során keletkezett jövedelem,
- könyvvizsgálói tevékenységből származó jövedelem,

- képviselői (európai parlamenti, önkormányzati) ellentételezés,
- megbízási szerződés alapján végzett tevékenység, és
- magán szálláshely szolgáltatásból származó jövedelem.

Az önálló tevékenységből származó jövedelem megállapítása során két lehetőség van, egyik a tételes költségelszámolás, aminek esetén a költségek számlával igazolt összege a bevételből kerül levonása. A másik lehetőség a 10%-os költséghányad levonása, itt nem szükségesek a tárgyévi költségekről kiállított számlák gyűjtése, így a tárgyévi bevételének 90%-a a jövedelem.

A nem önálló tevékenységből származó jövedelem a munkaviszonyból származott jövedelem, beletartozik minden a munkaviszonyhoz kapcsolódó bevétel (egyéb juttatások, prémium, társadalombiztosítás ellátások) is.

Egyéb jövedelmek közé tartoznak azok a jövedelmek, amelyek nem helyezhetők el egyik korábban említett jövedelemcsoportban sem. Így az egyéb jövedelmek közé tartozik a gyermekgondozási segély, a nyugdíj és az ösztöndíj.

Az összevont adóalap megállapítása során a magánszemély tárgyévből megszerzett minden jövedelmének (amennyiben az adózó rendelkezett ezekkel) az összevont összege. Az adóbevallás 22.sora, amely az 1.-7. sor és a 13.-21.sorok „d” oszlopainak együttes összege tartalmazza.

Az összevont adóalapot megterhelő adót az adózónak adóelőlegként kell megfizetni az adóhivatalnak. Ezeket az adóelőlegeket az adózó egy bevallásban összesíti az adóév lezárása után a személyi jövedelemadó bevallás során. Vannak olyan tevékenységi körökből származó bevételek, amelyeket nem terhel adóelőleg fizetési kötelezettség. Ezeket a tételeket az adóbevallásban külön kell feltüntetnie. Abban az esetben ha az adózó él az adóhivatal által elkészített adóbevallással, akkor ezeket a tételeket az adózónak saját magának kell felvinnie a bevallásába.

Amennyiben a magánszemélynek nem önálló tevékenységből származik a jövedelme a kifizetőnek kötelessége megállapítani és levonni- amennyiben az adózó nem vesz igénybe adókedvezményt az adóelőlegére- azt a kifizetett juttatásból. A személyi jövedelemadó mellett a járulékokkal is ezt teszi a kifizetőhely. Ezen eljárás során a kifizetőhelynek a tárgyhónapot követő hónap 12. napjáig kell megfizetni a munkáltatónak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal számára.

Az egyéni vállalkozók is ugyan úgy kötelezettek a személyi jövedelemadó fizetésre és személyi jövedelemadó bevallásra: Esetükben a vállalkozói bevételből levont költségek különbözetét terheli a személyi jövedelemadó.

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 2023) (HERICH, 2023)

3.2.1 Személyi jövedelemadó kedvezmények

Az összevont adóalap összege csökkenthető a személyi jövedelemadó kedvezményekkel és mentességgel azonban előfordulhat, hogy az adózó esetelegesen több kedvezményre is jogosult együttesen, abban az esetben egy adott sorrendet kell követni.

Az adókedvezménye a jogosultság időtartamában megszerzett, a bérnek minősülő és más nem önálló tevékenységből származó jövedelemre. Az önálló tevékenységek közül az európai parlamenti képviselői díja, a helyi önkormányzati képviselő díja, a mezőgazdasági tevékenységből származó őstermelői jövedelem, a könyvvizsgálói tevékenység jövedelme és a vállalkozói kivét és megbízási és felhasználási szerződésből származó jövedelme. A négy vagy többgyermekes anyák kedvezménye nem alkalmazható ingatlan-bérbeadásból szerzett jövedelemre és arra, amelyet az adóalany nem kifizetőtől kapja meg. Amennyiben az összevont adóalap megállapítása során az adóalany végez olyan tevékenységet, amelyre nem alkalmazható a kedvezmény, azt jövedelemarányosan kell kiszámítani. A kedvezményeket a személyi jövedelemadó bevallás a 23.-42. sora tartalmazza. Azokat a sorokat a kitöltési útmutató és a személyi jövedelemadó törvény instrukciói alapján kitöltendő. (22SZJA Kitöltési útmutató, 2023)

1. A négy vagy többgyermekes anyák kedvezménye:

Az adóbevallás során először érvényesíthető személyi jövedelemadó kedvezmény a négy vagy többgyermekes anyák adókedvezménye, amelynek mértéke a személyi jövedelemadóval megegyező 15%, azaz azok az édesanyák, akik jogosultak ezen kedvezményre, személyi jövedelemadó mentesek.

A törvény nem határoz az értékhatár felső korlátjáról, így bármilyen mértékű jövedelemre érvényesíthető. Az adózó igénybe veheti a kedvezményt akár havi bontásban, akár az adóbevallása során egy összegben. Az az édesanya jogosult erre a kedvezményre, aki vérszerinti vagy örökbefogadó szülőként legalább 4 gyermeket nevel, ezen gyermekek után jogosult a családi pótlékra, vagy amennyiben már nem jogosult arra, kivételt képez az hogy,

legalább 12 naptári éven keresztül az volt, vagy az hogy a jogosultság a gyermek elhalálozásának okán szűnt meg.

A kedvezmény arra az időszakra vehető igénybe, amelyben arra jogosult az adózó. Amennyiben az édesanya egy hónap akár csak egy napján is jogosult volt a kedvezményre, akkor az egész hónapra megkapja az adókedvezményre való jogosultságát. Ez a logika visszafele is működik, amennyiben egy háromgyermekes anyuka megszüli a 4. gyermekét, a gyermek születésének hónapjában is jogosult lesz a kedvezményre. Az adókedvezményre való jogosultság azon hónap utolsó napján szűnik meg, amelyik hónapban az édesanya már nem számít ezen kategóriába.(pl. válás esetén egy vagy több gyermek az édesapához kerül) Ám az adómentesség a gyermekek nagykorúvá válásának után is igény bevehető a kedvezmény.

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról 29/D. §, 2023)

2. A 25 év alatti fiatalok kedvezménye

Ezt a kedvezmény 2022. január 1.-én emelték be a személyi jövedelemadó kedvezmények közé. Ezt a kedvezményt azok a fiatalok vehetik igénybe, amelyek még nem töltötték be a 25. életévüket. A kedvezmény mértéke 15%, ezáltal ezen fiatalok teljes adómentességet kapnak a szerzett jövedelmük után. Amennyiben az adózó a jogosultak körébe tartozik, akkor a négy vagy több gyermekes anyák kedvezménye után veheti igénybe a 25 év alatti fiatalok adókedvezményét.

A 25 év alatti fiatalok személyi jövedelemadó mentessége keretekhez kötött, az adóhatóság 2023-ban a kedvezmény bruttó 499.952 forintra vehető igénybe. Az a fiatal, aki erre a maximális összegre veszi igénybe, az havi 74.993 forintot kap vissza az adómentesség által, de az ezen összeg feletti jövedelme az adózónak már személyi jövedelemadó kötelezett. (73 Szja adóalap kedvezmények)

A kedvezmény azon hónapokra vehető igénybe, amelyekben az adózó még nem töltötte be a 25. élet évét, és még abban a hónapban is jogosult, amelyben betölti a határt jelentő kort. Az adózó kérheti a kedvezmény kiutalását a munkáltató által havi bontásban, de dönthet úgy is, hogy az éves adóbevallása során kéri vissza egy összegben.

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról 29/F. §, 2023)

3. 30 év alatti anyák kedvezménye

A legújabb adómentesség, amely 2023. január 1.-ével került bevezetésre. A bevezetése kormányrendeletben történt, amelyre az Ukrajnában dúló háború miatti humanitárius

katasztrófa miatti veszélyhelyzet kihirdetése lehetőséget adott. A kedvezményt a négy vagy többgyermekes anyák kedvezménye és a 25 év alatti fiatalok kedvezménye után vehető igénybe először a 2023-as adóévre vonatkozó adóbevallásban.

A kedvezményt az a 25. életévét betöltött, de még nem 30 éves édesanya kaphatja meg. Aki vér szerinti, örökbefogadott gyermekre vagy a magzatra való tekintettel jogosult a családi kedvezményre, abban az esetben, ha ez a jogosultság 2022. december 31. után válik érvényessé, vagy még 2022-ben vált jogosulttá a családi kedvezményre, de a csecsemő már 2023-ban érkezik a világra. Nem jogosult a kedvezményre az az édesanya, aki a 23. életévében hozza világra gyermekét, 2 vagy 4 éves gyermeket nevel vagy 2022 decemberében szülte meg a gyermeket. Abban a hónapban jogosult utoljára a fiatal édesanya az adókedvezményre, amelyben a 30. életévét tölti.

A kedvezmény alapja a fiatal anyák esetén is az önálló tevékenységből szerzett és nem önálló tevékenységből szerzett jövedelem kedvezmény alá eső összege. Az adómentesség mértéke a személyi jövedelemadóval megegyező 15%. A jövedelem összege, amelyre a kedvezmény igénybevehető ez esetben is (mint a 25 év alattiak kedvezménye esetén) felső határral rendelkezik, ez a határ szintén egyezik. Azaz a kedvezmény hónaponként bruttó 499.914 forintig vehető igénybe, ezen jövedelem túllépése esetén a jövedelem különbözete személyi jövedelemadó köteles. De ez ezen jövedelem alatt a 30 év alatti édesanyák teljes személyi jövedelemadó mentessé válnak, ami ha az anya maximalizálni tudja az adókedvezményt éves 899.914 forintot jelenthet. A kedvezmény havonta munkáltatói kifizetés során vagy esetleg a személyi jövedelemadó bevallás során érvényesíthető.

Mivel a 30 és alatti anyák adókedvezménye 2023. január 1.-én érvényesíthető először, így annak az öt évre visszamenőleges vizsgálatát nem tudom elvégezni, de az említését és bemutatását fontosnak tartottam a szakdolgozatomban.

(596/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet a 30 év alatti anyák kedvezményéről, 2023)

4. Személyi kedvezmény

A személyi kedvezmény egy adóalapot csökkentő kedvezmény, amelyet a négy vagy több gyermeket nevelő anyák, a 25 év alattiak és a 30 év alatti anyák kedvezménye után lehet igénybe venni. Ezen kedvezményt is igénybe veheti a jogosult akár havi bontásban az adóelőleg megállapításakor, akár az éves személyi jövedelemadó bevallása során.

A kedvezményt azok vehetik igénybe, akik rokkantsági járadékban, fogyatékosági támogatásban, vagy súlyos fogyatékoságnak minősülő betegséggel diagnosztizáltak és szakorvos által kiállított igazolással rendelkeznek. Az igazolást nem köteles az adóhivatal

rendelkezésre bocsátania, de elévülésig célszerű az adózónak megőriznie, hiszen egy ellenőrzés során kérhetik. Azon súlyos fogyatékoságok minden részletet tartalmazó listáját, amelyeket az adótörvény elfogad, a súlyos fogyatékoságnak minősülő betegségekről szóló 335/2009. (XII. 29.) kormányrendeletben sorolják fel. Ezen lista többek közt olyan betegségeket tartalmaz, mint például: a laktóz intolerancia, látási és hallási fogyatékoság vagy endometriosis. Ha az adózónak az adóév lezárása után állapították meg azon betegségét, amely beleesik a kormányrendeletben felsorolt kedvezmények körében, az adókedvezményt visszamenőleg is érvényesítheti. Ezt az érvényesítést önellenőrzéssel teheti meg, akár 5 évre visszamenőleg is.

Az adókedvezmény mértéke az éppen aktuális minimálbér egyharmada száz forintra kerekítve, ami 2023-ban havonta 77.300 forint adóalap kedvezményt lehet, ami éves 927.600 forint. Ez azt jelenti, hogy a személyi kedvezménnyel igénybe vehető adókedvezmény éves 139.140 forint. (73 Szja adóalap kedvezmények)

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról 29/E. §, 2023)

5. Az első házások kedvezménye

Az első házások kedvezményét a négy vagy többgyermekes anyák kedvezménye, a 25 év alatti fiatalok kedvezménye, a 30 év alatti anyák kedvezménye és a személyi kedvezmény után lehet érvényesíteni a bevallás során. A kedvezmény jogosultjai azok a házasságban élő adózók, akik rendelkeznek jövedelemmel, és valamely házastársnak ez az első házassága, ennél az adókedvezménynél az életkor nem kizáró ok és a kedvezmény a bejegyzett élettársakra is alkalmazható. Amennyiben a házaspár jogosulttá válik a kedvezményre, az a házasság kötés hónapját követően két évig, azaz 24 hónapig áll fenn. Az igénybevételről dönthet a pár, hogy közösen a kedvezményes összeg megosztásával vagy csak az egyik fél veszi igénybe az adóalapot csökkentő kedvezmény egész összegét, amely minden olyan hónapban, amikor a házaspár arra jogosult 33.335 forint, ami az adózó adóalapját csökkenti. Igénybevételének feltétele, hogy az adóbevallás elkészítése során a házastársak egy nyilatkozatot tesznek a kedvezmény igénybevételére nyújtott szándékairól, azt névvel és adóazonosító jellel ellátva.

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról 29/C. §, 2023)

6. Családi kedvezmény

A családi kedvezmény a kedvezmények közül a legutoljára érvényesíthető minden másik személyi jövedelemadó kedvezmény után. A kedvezményt a magánszemély összevont

adóalapját csökkentő kedvezmény, melynek fő feltétele a családi pótlékra való jogosultság. Azonban a családi kedvezménynek nem feltétele az, hogy a folyósításra kerüljön a családi pótlék összege, elég az, hogy valamely lehetőségek közül egy (vagy több) okán jogosultságok élvez arra.

Az a személy jogosult rá, aki:

- az 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról szerint családi pótlékra jogosult és azzal a személlyel egy háztartásban él, aki után jogosulttá válik (gyermek). Azon élettárs is jogosulttá válik a családi kedvezményre, aki a gyermek szülőjével és a gyermekkel életvitelszerűen együtt él, és az élettársi viszony legalább egy éve bejegyzésre került. Tehát amennyiben az élettárs is jogosulttá válik a családi pótlékra, akkor a családi adókedvezményre is jogosult lesz.
- a várandósságának betöltötte a 91. napját, vagy a kismamának a házastársa. Ez esetben az élettársi viszony nem jár jogosultsággal.
- saját maga által családi pótlékra jogosult személy vagy azok közül egy aki ezen jogosulttal életvitelszerűen él együtt. A jogosultat saját maguk döntése alapján választhatják ki.
- rokkantsági járadékban részesül, vagy azzal egy háztartásban élő személyek közül egy (szintén saját választás alapján) kiválasztott személy jogosult a családi kedvezményre.

A családi kedvezmény mértékét az eltartottak és a kedvezményezett eltartottak száma határozza meg, de hogy pontosan mit is takarnak ezek a fogalmak. Eltartottnak minősül a kedvezményezett eltartott, a 16. évét be nem töltött vagy 16. évét betöltött nappali tagozatos tanuló aki nem érte el a 25. életévét és a 16. életévét betöltött de súlyos fogyatékossága (testi vagy szellemi), tartós betegsége gátolja a munkában, jövedelemszerzésben. (12/2001 Kormányrendelet alapján) A kedvezményezett eltartott az, aki a családi kedvezményre jogosult, a magzat a várandósság időszakában és a rokkantsági járadékban részesülő magánszemély. (1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról 29/A §, 2023)

„29/A. §^{*} (1)^{*} A családi kedvezményt érvényesítő magánszemély az összevont adóalapját [29. §] a családi kedvezménnyel csökkenti.

(2)^{*} A családi kedvezmény - az eltartottak lélekszámától függően - kedvezményezett eltartottanként és jogosultsági hónaponként^{*}

a) egy eltartott esetén 66 670 forint,

b) kettő eltartott esetén

- ba) 2016-ban 83 330 forint,
- bb) 2017-ben 100 000 forint,
- bc) 2018-ban 116 670 forint,
- bd) 2019-ben és az azt követő években 133 330 forint,
- c) három és minden további eltartott esetén 220 000 forint.”

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról, 2023)

Ez az adóalapot csökkentő kedvezmény minden olyan hónapban érvényesíthető, amelyben akár 1 napot is jogosult volt az előbbieken felsoroltak közül jogosult volt bármelyikre is. Amennyiben, ha az adózó esetleg abban a hónapban is igénybe veszi a kedvezményt (akár tévedésből is) amikor arra már vagy még nem jogosult, azt a törvény jogosulatlan igénybevételnek tekinti.

A kedvezmény egyszeresen vehető igénybe ugyanazon eltartott esetén, amit a kedvezményezett eltartott vehet igénybe. A családi adókedvezményre jogosult személy megoszthatja a jogosultságát azzal, akivel ám egy háztartásban él, de az nem jogosult, vagy jogosultságát nem tudja érvényesíteni. Létezik olyan lehetőség is, amikor a gyermeket két elvált szülő közös megegyezéssel nevelik gyermeküket egyenlő láthatósági időtartományban, ilyenkor a családi pótlékot is 50-50 százalékban kapják. Ezen esetben a gyermek után járó kedvezmény felét igénybe veheti mind a két szülő.

A családi kedvezményhez kapcsolódóan szót kell ejteni a családi járulékkedvezményről is. Ez akkor vehető igénybe, ha az adózó jogosult a családi adókedvezményre, de a kedvezmény teljes egészét nem tudta az érvényesíteni az adóalapjára és rendelkezik társadalom biztosítási jogviszonnyal. Fontos kiemelni, hogy a járulékkedvezményben csak azon adózó részesülhet, akinek aktív munkaviszonyból származó jövedelme van.

Vagyis, amennyiben az adózónak a gyermek(ek) után igénybe vehető családi kedvezmény meghaladja az összevont adóalapban tartozó személyi jövedelemadó mértékét, lehetősége nyílik arra, hogy az adóalapot meghaladó rész 15%-át az általa befizetett járulékok összegéből visszaigényelhesse. Azonban ez az összeg rendelkezik egy felső határral, amely az adózó által befizetett társadalombiztosítás mértéke. (A járulékok mértékét tekintve a 33,4%-ból 18,5%-os társadalombiztosítási járulék és 10%-os nyugdíjbiztosítási járulék). Az járulékkedvezmény is igénybe vehető év közben az adóelőlegből, vagy év végén az adóbevallás során.

(1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról 29/A §, 2023) (DR. HERICH, 2023)

3.3. A személyi jövedelemadó bevallása

A kedvezményeket az adózó az éves személyi jövedelemadó bevallása során veheti igénybe, ezen dokumentum kitöltése és leadása minden személynek kötelező, aki az adott adóévben rendelkezett személyi jövedelemadóval. Az adózónak minden esetben el kell készítenie a bevallást, akkor is, ha a kedvezményt az adóelőlegből vonta le.

A bevallási kötelezettség megfogalmazása a 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről és a 2017. évi CLI. törvényben került megfogalmazásra. A törvény leírja, hogy mit kell tartalmazzon az adóbevallás, milyen határidőket kell használni, és milyen szabályoknak kell megfelelni. Az ART nem csak a személyi jövedelemadóra vonatkozóan hozza meg a szabályokat, hanem minden fizetendő adóbevallás esetén.

A személyi jövedelemadó papíron való kitöltését és leadását 2017-ben kibővítette a Nemzeti Adó- és Vámhivatal elektronikus adóbevallási platformjával (nav.gov.hu/szja). Az adóhivatal a bevallás tervezetét abból az adatokból készíti, amelyek a tárgyévet követő február 28. napjáig (szökőévben február 29. napjáig) a kifizetők vagy munkáltatók (M30-as lap) által beérkezett a részükre. Az ebből az adatokból elkészített tervezet az elektronikus felületen március 15.-én elérhetővé teszi (eszja.nav.gov.hu oldalon), ahol az adózó egy azonosítást követően tud ellenőrizni, és amennyiben az szükséges a leadás előtt még módosítani. Az adózó, ha szükségesnek látja törölheti az adóhivatal által elkészített bevallási tervezetet és létrehozhatja az űrlapon a saját változatát. A tervezetet idén május 22.-ig lehet leadni.

Az elektronikus benyújtással élni nem kívánó magánszemélynek egy SMS-ben, az adóhivatal honlapján, telefonos információs vonalon keresztül és formanyomtatványon van lehetősége papír alapon igényelni az adótervezetét. Azonban 2023. március 16.-a után az adóbevallási tervezetet csak az adóhivatal ügyfélszolgálatán igényelhető és kézhez kapható 2023 május 22.-ig. A papír alapon leadott adóbevallást az adózónak két példányban, tintával és nyomtatott nagybetűkkel írt formában kell leadnia 2023 május 22.-ig úgy, mint az elektronikus úton leadott bevallást. Fontos kiemelni, hogy a papír alapú adóbevallás aláírás nélkül érvénytelen.

(<https://nav.gov.hu/ado/szja>, 2023)

3.3.1. Befizetendő, visszaigényelhető adó

Az adóbevallás során előfordulhat, hogy az adózónak befizetendő adója vagy adóelőleg visszatérítés keletkezik az adóbevallás során. Az adóhivatal 1.000 Forintra kerekítve számolja ezen összegeket, amennyiben ezen összeghatárnál alacsonyabb összegű különbözet keletkezik az nem kerül rendezésre.

Amennyiben az adózónak befizetendő adókülönbözete keletkezik, ezen kötelezettségét az adózó köteles május 20.-ig pótolnia. Az adókötelezettségét több formában is teljesítheti az adózó, attól függően melyik számára a legkényelmesebb.

Azonban, amennyiben az adókedvezmények és járulékkedvezmény érvényesítése után, az adózónak adó visszatérítése keletkezik, azt az adóhivatal arra a bankszámlaszámra fogja utalni, amelyet az online felületet kitöltött az adózó. A visszajáró összeget a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 30 napon belül fogja utalni az adózónak.

(22SZJA Kitöltési útmutató. 2023)

3.3.2. Önellenőrzés

Önellenőrzéssel élhet az az adózó, aki már benyújtotta az adóbevallást, de olyan jogszabályba ütköző hibát, mulasztást észlelt, amely nem állja meg a helyét elévülési időn belül (5 év) önellenőrzéssel élhet. Ilyen hiba lehet, a támogatás nem helyes megállapítása, adóalap elszámolása vagy összege hibás felvitele a bevallásba. Önellenőrzés során az adózó helyesbít és bevallja az elrontott információkat, megállapítja a különbözetet, amennyiben az keletkezett és rendezi azt, azon jogszabályokat használva, amelyek a bevallás eredeti leadásakor érvényben voltak.

Az adózónak nem csak az adókülönbözetet kell rendeznie, hanem az önellenőrzési pótlékot is. A pótlék abban az esetben keletkezik, amennyiben az önellenőrzés során kötelezettsége keletkezett az adózónak, ezen különbözet után meg kell fizetnie az önellenőrzési pótlékot is az adókülönbözeten felül. A pótlékot a leadási határidőn túli első naptól az önellenőrzés napjáig kell számolni, mivel minden napra kell pótlékot fizetni. A pótlék napi összege a jegybanki alapkamat 365-öd része melyet három tizedesjegy pontossággal kell meghatározni. Ezen összeg és a napok számának szorzata adja meg az önellenőrzési pótlékot, de a felső határa 5.000 Forint.

Az önellenőrzési pótlék kiszámításban az adózó segítségére létrehoztak egy kalkulátort, amit a www.nav.gov.hu oldalon találhatnak meg pótlékszámítás fülön.

Amennyiben az önellenőrzés során nem keletkezett az adózó által fizetendő jövedelem, vagy esetleg az adózó javára keletkezett adó visszatérítés, akkor nem kell késedelmi pótlékot fizetni önellenőrzés esetén.

(22SZJA Kitöltési útmutató. 2023)

4. ANYAG ÉS MÓDSZER

Magyarországon az államháztartási beruházásokat és kifizetéseket a magánszemélyekre és vállalkozásokra kivetett adókból finanszírozzák. A személyi jövedelemadó beszedése során a magánszemélyeket és az egyéni vállalkozókat terhelik 15%-os adóval a jövedelmük után. (A legnagyobb bevételt az államnak a 27%-os általános forgalmi adó jelenti, ami a 2022-es adóévben majd elérte a 7 ezer milliárd forintot.) A személyi jövedelemadó összege, amelyet a lakosság a jövedelme után fizeti meg az államnak, a 2.800 milliárd forinthez közelítő értéket tett ki az államháztartási bevételek közül 2022-ben. Ezt az adót minden évben be kell vallani. Könnyítésként a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2017-től már online formában elkészíti a bevallást, amit az adózónak csak ellenőriznie kell, majd a végleges, elfogadott verziót beküldeni az online rendszeren keresztül. Természetesen a bevallást papír alapon is beadhatja az adózó, amennyiben az számára a megfelelőbb.

Az adóbevallás során a magánszemély igénybe vehet adóalapot vagy adó mértékét csökkentő kedvezményeket, amennyiben a jogosultságát igazolni tudja. Ezt nem azonnal kell igazolnia az adózónak, de elévülési időn belül egy esetleges adóellenőrzés során kérhetik a hivatalból. Amennyiben a bevallás során igénybe vett kedvezmény igazoló okmányát nem tudja az adózó felmutatni, akkor szankcióra számíthat. A bevallás során az adózónak rendelkezésére áll egy kitöltési útmutató, amelyet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal minden évben megoszt az oldalán az aktuális üres személyi jövedelemadó tervezettel együtt, ezeket a dokumentumokat és segédleteket használom én is az esettanulmány során.

Az esettanulmány adatgyűjtése során, már meglévő anyagokat és elvégzett statisztikai értékeléseket vettem alapul. Ennek fő oka, hogy az emberek nem szívesen beszélnek a saját pénzügyeikről, főleg a jövedelmükről, még névtelenül sem, így a kérdőív vagy melyinterjú készítés sajnos nem kerülhetett számításba. A szekunder kutatás során ugyan más elemzésekre vagy vizsgálatokra összegyűjtött adatokat használtam fel, de ezen adatok segítségével és alkalmazásával teljes képet sikerül alkotnom a vizsgált témában. Ez által sikerült meghatároznom az adóbevallás bemutatása során alkalmazott jövedelem összegét:.

1. táblázat: **Átlagkeresetek Magyarországon az elmúlt öt évben**

Év	Bruttó átlagkereset Ft/fő/hónap	Nettó átlagkereset Ft/fő/hónap
2018	329 000	218 785
2019	367 000	244 055
2020	403 600	268 394
2021	438 800	291 802
2022	515 766	342 816

Forrás: KSH közlemény, Hivatalos értesítő 2023/10, 2022/9, 2021/10, 2020/10,2019/9

A bruttó bér magában foglalja a nettó bért, amit a munkavállaló megkap, a társadalombiztosítási járulékot, amit 18,5% és a személyi jövedelemadót, amely a bruttó bér 15%-át teszi ki. Ha ezt számszerűsíteni szeretnénk, akkor a 2022. évi átlag bruttókeresetet alapul véve egy olyan embernek, aki semmilyen adókedvezményt nem tud igénybe venni a következőképpen alakul:

nettó havi bér: 342.984 Ft

személyi jövedelemadó előleg: 77.365 Ft

társadalombiztosítási járulék: 95.417 Ft

A vizsgált öt év átlagkeresete: 410.833 Ft

Egyszerűsítésképpen és hogy csak az adókedvezményben történt esetleges változásokat vizsgálhassam és ne torzítsa a képet, -hiszen már az ábrán megmutatkozik, hogy az átlagkeresett emelkedett az évek során- az öt év átlagkeresetének az átlagát fogom használni a kedvezmények bevallása során.

A bevallásokon történő vizsgálat során, fontosnak tartom kiemelni az vizsgált években érvényesíthető személyi jövedelemadó kedvezményeket. Ezen kedvezményeket az igénybevétel sorrendjében soroltam fel.

Ezek a következők:

- 2018: első házások kedvezménye, családi kedvezmény, súlyos fogyatékoság miatt levonandó összeg
- 2019: első házások kedvezménye, családi kedvezmény, súlyos fogyatékoság miatt levonandó összeg
- 2020: első házások kedvezménye, családi kedvezmény, súlyos fogyatékoság miatt levonandó összeg
- 2021: négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye, személyi kedvezmény, első házások kedvezménye, családi kedvezmény
- 2022: négy vagy több gyermekes anyák kedvezménye, huszonöt év alatti fiatalok kedvezménye, személyi kedvezmény, első házások kedvezménye, családi kedvezmény

A 2021-es év a személyi jövedelemadó bevallás szemszögéből egy rendhagyó év volt, hiszen megjelent a Magyar Közlönyben a 560/2021. (IX. 30.) Korm. rendelet a veszélyhelyzetre tekintettel a gyermeket nevelő magánszemélyek adóvisszatérítéséről. A rendelet azt fogalmazza meg, hogy azok a magánszemélyek, amelyek a 2021-es év bármelyik napján, akár egyetlen egy napján is, jogosultak voltak a családi kedvezményre – akkor is ha igénybe veszi ezt a kedvezményt, ha nem veszi igénybe vagy esetleg megosztja- akkor a 2021-ben befizetett személyi jövedelemadóját nem köteles befizetni. Tehát 2020 decemberében a Központi Statisztikai hivatal által megállapított bruttó havi átlagkereset tizenkétszerese (5 392 800 Ft)15%-áig bezárólag visszakapja a 2021-ben befizetett személyi jövedelemadóját. Ezáltal a 2021-es évre azok a gyermeket nevelő szülők személyi jövedelemadó mentességre tesznek szert.

(560/2021. (IX. 30.) Korm. rendelet a veszélyhelyzetre tekintettel a gyermeket nevelő magánszemélyek adóvisszatérítéséről, 2021)

Az esettanulmány elkészítése során a populációból, amelyet számomra a vizsgálat során a Magyarországon élő és rendszeres jövedelemmel rendelkező magánszemélyek képezik. Ezen magánszemélyek közül saját magam válogattam ki azokat, akiknek a személyi jövedelemadó bevallásuk során igénybevehető és igénybe vett kedvezményének vizsgálatát fogom végezni. Ennek a direkt kiválasztásnak az az oka, hogy szeretném minél részletesebben és specifikusabban szemléltetni a kedvezmények alkalmazhatóságát. Ezt a módszert azért

láttam szükségesnek, mert ha a populációból véletlenszerűen választanám ki az egyéneket, akkor nem biztos, hogy teljes mértékben lefedném az általam bemutatni kívánt terület specialitásait. Az interjúztatás során pedig nem biztos, hogy minden réteghez eljuthatok, amelyeket relevánsak a dolgozatom elkészítésében mert az ismeretségi köröm ebben a szempontban korlátoltságokba ütközhet. A kiválasztott személyek nevét és jövedelmük összegét nem tüntettem fel és meg is változtattam a személyiségi jogok védelmében és a forrás védelmében, tehát az adatokhoz tartozó nevek nem valósak, hiába létezik ilyen néven anyakönyvezett személy.

Az általam vizsgált személyek adatai a következők:

- Példa Aladárné Anna

Anna 1975-ben született és négy gyermeke van, férjével és gyermekeivel él otthonában. A legidősebb gyermeke még már elmúlt 18 éves és még mindig velük él egy háztartásban, a legfiatalabb pedig még csak 10 éves. Anna egy multinacionális cég logisztikai osztályán dolgozik, mint fuvarszervező, ahová a legkisebb gyermek születése után 2 évvel tért vissza. A főállása mellett nincs másodállása és egyéni vállalkozást sem vezet. A családi kedvezményt egyedül veszi igénybe, nem osztja meg férjével.

- Minta Béla

Béla 1997-ben született 2022. november 15.-én töltötte a 25. életévét. A jelenlegi munkahelyén a 2019. novemberében kezdett és azóta is ott dolgozik, mint anyagbeszerző. Ezen munkahely előtt, még az iskola mellett gyakornokként dolgozott egy diákmunkaerő közvetítő cég alkalmazásában. A 2022-es adóévben, az év első felében egy Központi Statisztikai Hivatal által meghirdetett összeíráson vett részt, amelyből jövedelemre tett szert. Béla Erről a jövedelemről az igazolást postán kapta meg a Központi Statisztikai Hivaltól.

- Nagy-Kis Cecília

Cecília 1995 januárjában született, és 2019 június 15.-én házasodott össze férjével, Nagy Csabával. Cecília 2017 decemberében kezdett a jelenlegi munkahelyén. Most azonban az a csoda adatott meg a számukra, hogy Csabával közös gyermeküket

várják, a gyermek várható születési dátumát az orvosok 2023. augusztus elsejére határozták meg. Cecília amíg az orvosa engedi, addig munkájával támogatja a munkaerőpiacot, ez azt eredményezi, hogy a 2022-ben egész évben aktív munkaviszonnyal rendelkezett.

- Kovács Diána

Diána 1988-ban született és tíz éve él házasságban a férjével, de sajnos gyermekük nem született még, mert vizsgálatban résztvevő hölgyet 2015-ben endometriózissal diagnosztizálta az orvosa. A betegsége nem hátráltatja negatívan a munkavégzésében. Munkaviszonya az iskolából való kikerülése óta folyamatos, ám fél éve munkahelyet váltott és egy másik cégnél dolgozik már, az új helyén is teljes munkaidőben, heti átlag 40 órában alkalmazzák.

5. A SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ BEVALLÁSBAN IGÉNYBEVEHETŐ KEDVEZMÉNYEK VIZSGÁLATA (2018. – 2022. ADÓÉVEKBEN)

Szakdolgozatomban a magánszemélyek által igénybevehető kedvezményeket és azok igénybevételének módját szeretném bemutatni és megvizsgálni. Vizsgálatom során az összegek és bevallás módjában történt változásokat (, amennyiben történt ilyen a vizsgált időszakban) szeretném bizonyítani és bemutatni.

Alapfelvetésként tekintem azt, hogy a vizsgált adóalanyok mindannyian papír alapon töltötték ki és adták le az adóbevallásukat a Nemzeti Adó- és Vámhivatalban a vizsgált évek mindegyikében, ugyanazon könyvelő segítségével. Az adóév során nem kértek hókőzben a személyi jövedelemadó kedvezmény érvényesítést, az egész összeget a személyi jövedelemadó bevallásban igénylik vissza.

Első körben a bevallás elején található azonosítás részét kell kitölteniük. Az „A” rész az átvevő hivatal tölti ki. Ez szolgál az adózó beazonosítására és igazolására szolgál. Itt az adózó az adóazonosítójával, a nevével, születési idejével és helyével, telefonszámával, az édesanyja nevével és lakcímével igazolhatja magát, ezáltal az aláírás mellett hivatalosítja a bevallását. Ez az azonosítás „B” része, a „C” része pedig egy táblázat, amelyben az adózó azokat a részletező lapokat jelölheti be, amelyek alapján a bevallását készítette el. Amennyiben az adózó helyesbíti a bevallását, vagy önellenőrzést nyújt be, azt is itt kell bejelölnie. A „D” blokkban az adózó az esetlegesen keletkezett adóvisszatérítés során alkalmazandó visszafizetési módot választhatja ki. Amennyiben a banki átutalást választja teljes vagy részleges összegre, akkor az adózó az általa használt bankszámlaszámot tudja ebben a részben megadnia. A másik lehetősége az adószámlára való átvezetésre. A következő rész az „E” betűvel van ellátva, ezt abban az esetben kell kitölteni, amennyiben az adóbevallást nem az adózó, hanem annak egy meghatalmazottja (könyvelő, adótanácsadó) készíti el. Az azonosítás utolsó lépése az „F” rész, amelyben az adózó vagy annak meghatalmazottja aláírásával és adataival hitelesíti és kijelenti, hogy a bevallásban szereplő adatok megfelelnek a valósággal. A bevallás ezen része, az azonosítás a vizsgált években megegyezik, azonban a vizsgált személyenként eltér mert, az személyes adatai mindenkinek eltérnek.

Az azonosítás után az adózónak megállapításra kerül az adott adóévben szerzett jövedelme, itt felsorolásra kerül a magánszemély adott adóévben szerzett jövedelme. A vizsgált alanyok között több olyan személy is van, aki jogosult a családi pótlékra, de az a törvény szerint nem személyi jövedelemadó kötelezett jövedelem, így nem kell az adóbevallásban azt a családi pótlék összegét feltüntetni.

2. táblázat: **Az összevont adóalapba tartozó jövedelmek (értékek pénzneme: HUF)**

18-22SZJA					
I. AZ ÖSSZEVONT ADÓALAPBA TARTOZÓ JÖVEDELMEK					
	a	Bevétel b	Költség c	Jövedelem d	
	Munkaviszonyból származó bérjövedelem az érdekképviseleti tagdíj nélkül			4 929 996	
	Az összevont adóalapba tartozó jövedelmek összege			4 929 996	

Forrás: SZJA nyomtatványkép (saját szerkesztés)

Az általam vizsgált magánszemélyek összevont adóalapja a személyi jövedelemadó bevallás elkészítése során, az elmúlt öt év átlagkeresetének átlagolásának köszönhetően összegben és tételeiben megegyezik. Ezért csak egyetlen táblázatot készítettem, így ez a táblázat érvényes az öt vizsgált évre.

3. táblázat: **Minta Béla 2022-es összevont adóalapba tartozó jövedelmei (értékek pénzneme: HUF)**

22SZJA Minta Béla					
I. AZ ÖSSZEVONT ADÓALAPBA TARTOZÓ JÖVEDELMEK					
	a	Bevétel b	Költség c	Jövedelem d	
1.	Munkaviszonyból származó bérjövedelem az érdekképviselői tagdíj nélkül			4 749 996	1.
7.	Önálló tevékenységből származó jövedelem	200 000	20 000	180 000	7.
12.	A 7. sorból a magánszemély által nem egyéni vállalkozóként kötött, díjazás ellenében történő munkavégzésre irányuló más szerződés alapján folytatott tevékenységből származó jövedelem (a 22. sor összegének számításakor nem figyelembe veendő sor)	200 000	20 000	180 000	12.
22.	Az összevont adóalapba tartozó jövedelmek összege (az 1.-7. és a 13.-21. sorok "d" oszlopainak összege)			4 929 996	22.

Forrás: 22SZJA nyomtatványkép (saját szerkesztés)

Azonban az egyik személy,- Minta Béla – összevont adóalapja eltér a többi vizsgált személytől, hiszen Béla a 2022-es adóévben a Központi Statisztikai Hivatal által kapott fizetséget az elvégzett munkáért cserében. Az alap jövedelemének összegét csökkenteni fogom a KSH által kifizetett összegnek, hogy az összehasonlíthatóság rendszere ne bomoljon meg. A 3. táblázatban megszerkesztettem Minta Béla 2022-ben szerzett jövedelmeit, a többi évben (2018-2021) a felső táblázat érvényes Bélára is, ami a többi vizsgált adóalanyra.

Miután az adóalap megállapításra került, következő lépésként meg kell vizsgálni az adóalanyokat, hogy milyen kedvezményekre jogosultak és azok kedvezmények változását az elmúlt öt évben. A vizsgálat után a bevallás elkészítése és az adókedvezmények

megállapítása, majd azok összehasonlítása a következő teendő a dolgozatom teljességének érdekében.

A kedvezmények megállapítása és az összesítés során meg kell adni az év közben kedvezmények jogán le nem vont személyi jövedelemadó összegét. Ezt követően a fizetendő adó és visszaigényelhető adó különbözetét megállapítani, miszerint kiderül, hogy az adózónak milyen kötelezettsége vagy követelése keletkezik az adóbevallása során.

5.1. Négy vagy több gyermeket nevelő anyák adókedvezménye és a családi adó- és járulékkedvezmény bemutatása az elmúlt öt adóévben

Példa Aladárné Anna négy gyermeket nevel a férjével egy háztartásban, a legkisebb gyermeke 2023 januárjában töltötte be a 10. életévét a legnagyobb gyermek pedig elmúlt 18 éves. Annáról tudni, hogy 2015-ben visszatért a munkaerőpiacra, amint a legkisebb gyermeke betöltötte a második életévét. Ezáltal a vizsgált öt év mindegyikében teljes munkaidőben dolgozott négy gyermek édesanyjaként, ennek okán bevezetése óta (2020 január 1. óta) a négy vagy több gyermekes anyák adókedvezményére és a családi adókedvezményre jogosult. Mivel az előbbi kedvezmény kerül elsőnek levonásra, és a teljes személyi jövedelemadó összege kerül levonásra, mert a négy vagy több gyermekes anya személyi jövedelemadó mentességet élvez. Így már a családi kedvezmény érvényesítéséhez nem marad adóalap amiből levonásra kerülhetne bármilyen kedvezmény. A családi járulék kedvezményre abban az esetben jogosult lehetne, amennyiben a férjével megosztják a családi adókedvezményt. A kedvezmény igénybevétele után meg kell adni a gyermekek adatai és ki kell választani azokat a hónapokat, amelyekben a kedvezmény érvényesíthető. Amennyiben az adózó megosztja a családi kedvezményét vagy a családi járulékkedvezményét, abban az esetben meg kell adni annak a személynek az adatait is, amellyel az adózó meg kívánja osztani a kedvezményt az erre kijelölt részen a bevallásban.

A kedvezmény megállapításához, ismerni kell az éves adóalapot, a visszaigényelhető adókedvezmény, és járulékkedvezmény mértékét. A családi kedvezmény igénybevétele során az alapként a vizsgált alany éves bruttó bevételét kell tekinteni, ami jelen esetben az előzetes megállapítás szerint 4 929 996 Ft, ebből adóalapot csökkentő tételként levonhat gyermekenként (2018.tól 2022-ig változatlanul) 220 000 Ft-ot havonta, hiszen 3 gyermek után és a vizsgált évek összes hónapjában veheti igénybe a kedvezményt. Ennek a

kedvezménynek az összege 660 000 Ft, ami éves viszonylatban 7 920 000 Ft. Ebből a kedvezményből az éves adóalap mennyiséget veheti igénybe, így különbözet alakul ki. Ez a különbözet, azaz 2 990 004 Ft alkotja a családi járulék adó kedvezményt.

A családi járulék kedvezmény a személyi jövedelemadó és a gyermekek után járó családi kedvezmény különbözetéből írható jóvá (amennyiben ez a különbözet negatív!), a befizetett társadalombiztosítási járulék összegéig. A különbözet 15%-át kell vennünk, tehát jelen esetben ez a 2 990 004 Ft 15%-a lesz, ami 448 500,6 Ft. A vizsgált személy bruttó jövedelméből számított járuléka az 912 049,26 Ft. A fenti összefüggést alapul véve, Anna 448 500 Ft-ot igényelhet vissza az általa befizetett járulékból.

Ezen eljárási forma abban a három évben nem változott, amikor a vizsgált személy a családi adókedvezményre volt jogosult. Azonban 2020 január 1.-től bevezették a négy vagy több gyermekes anyák kedvezményét, amely az összevont adóalapot csökkenti. Azon édesanyák, amelyeknek négy gyermeke van személyi jövedelemadó mentessé válnak. Ez a szabály a vizsgált hölgyre vonatkozóan azt jelenti, hogy a 2020-ban, 2021-ben és 2022-ben leadott személyi jövedelemadó bevallásában, a *„Az összevont adóalapot csökkentő négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményének összege”* (22SZJA, 2023) mezőbe kell beírni az évben az adózó által megszerzett jövedelem összegét. Ami havonta 410 833 Ft és a hölgy minden hónapban jogosult volt erre a kedvezményre, így a bevallás mezejébe 4 929 996 Ft kerül. Ez azt jelenti, hogy Anna ez esetben mentesül a személyi jövedelemadó fizetése alól.

2021-ben különleges adóvisszatérítést rendelt el a Magyar Kormány a gyermeket nevelő szülők számára, minden olyan szülő, aki jogosult a családi kedvezményre visszaigényelheti a kedvezmények levonása után megállapított személyi jövedelemadót. Ezzel a lehetőséggel élve a vizsgált hölgy és férje megosztották a családi adókedvezményt, a 7 920 000 Ft-ot 4 930 002 Ft és 2 989 998 Ft arányban. Ezáltal igénybe tudta venni Anna is a családi járulékkedvezményt, ami a következőképpen alakult: Anna javára osztották a magasabb összegű 4 930 002 Ft kedvezményt. A bevallás elkészítése során az első lépésként levonták az adóalapból a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezményét, majd a családi adókedvezmény következik. Adóalapja már nincsen Annának, ezért a rá osztott kedvezmény 15%-át, ami 739 500,5 Ft a befizetett társadalombiztosítási járulékából írható jóvá. A 2021-es év során 912 049,26 Ft-ot fizetett be, így a 739 500 Ft-ot a a bevallás során vissza is igényelheti.

A következő táblázatban összesítettem az összegeket, amelyeket az előbb levezettem, hogy az összegek és az évek során igénybe vehető kedvezmények összege összehasonlíthatóbbá váljon.

4. táblázat: **Példa Aladárné Anna által igénybe vehető személyi jövedelemadó kedvezmények az elmúlt öt évben**

Példa Aladárné Anna	2018	2019	2020	2021	2022
Négy vagy több gyermekes anyák kedvezménye (adóalapot csökkentő kedvezmény)	-	-	4 929 996	4 929 996	4 929 996
Családi adókedvezmény (adóalapot csökkentő kedvezmény)	4 929 996	4 929 996	0	0	0
Családi járulékkedvezmény	448 500	448 501	0	739 500	0
Visszaigényelhető összes adókedvezmény	1 188 000	1 188 000	739 499	1 478 999	739 499

Forrás: saját szerkesztés

A táblázatban használt számítások megfelelnek a személyi jövedelemadó és adózás rendjéről szóló törvényben foglaltak szerint.

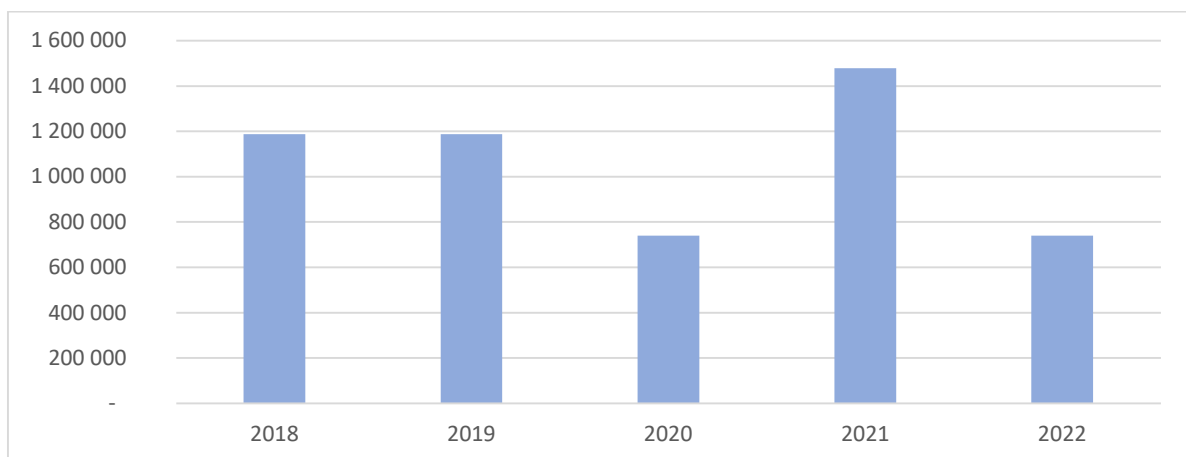
A 2018-as és a 2019-es évben a családi adókedvezményt érvényesíthette Anna, hiszen más adókedvezményre ezekben az években nem volt jogosult. Abban az időszakban, amikor Anna a családi adókedvezményt vette igénybe, nem osztotta meg a férjével a kedvezményt, hanem teljes egészében ő vette igénybe, ezáltal jogosulttá vált a családi járulékkedvezményre is, amelyet a befizetett társadalombiztosítási járulékból, annak befizetett mennyiségéig igényelhetett vissza. Míg a családi kedvezmény adóalapot csökkentő kedvezmény, a családi járulékkedvezmény az pedig a befizetett járulékból kerülhet levonásra. 2020-tól, amikor

bevezették a négy vagy többgyermekes anyák kedvezményét Anna csak azt vette igénybe, aztán a férje alkalmazta teljes egészében a családi adó- és járulékkedvezményt. A következő lépésként meg kell adni az eltartottak adatait és számukat, majd nyilatkozni kell a családi kedvezmény esetén az igénybevétel megosztásáról.

A 2021-es év rendkívüli adó visszatérítése a vizsgált személynek is változást, hozott. Bár Anna nem volt személyi jövedelemadó köteles, de a családi adókedvezmény megoszthatóságának következtében családi járulékkedvezményt vehetett igénybe, ami által kis eltérést leszámítva megduplázta a visszaigényelhető adókedvezményét a 2021-es évre.

A vizsgálat eredménye: A vizsgált személy a négy vagy több gyermekes anyák kedvezmény bevezetésével 2020. évtől személyi jövedelemadómentessé vált, azzal hogy a személyi jövedelemadóalapjának az egészét levonhatja a bevallásában négy vagy több gyermeket nevelő anyák adókedvezményének címén. Azonban azzal, hogy jogosulttá vált az édesanya az apa teljes egészében igénybe veheti a családi kedvezményt, ami azt eredményezi, hogy az édesanya által egyedül igénybe vett családi kedvezmény teljes összegét az édesapa veheti majd igénybe. Ezzel a módszerrel összességében a család több adó visszatérítéshez juthat.

1.ábra: Visszaigényelhető összes kedvezmény összevetése az elmúlt öt évben (Példa Aladárné Anna)

Forrás: saját számítás

Az 2. ábra alap síkját az elmúlt öt év alkotja, ezen elhelyeztem az elmúlt öt év személyi jövedelemadóban visszaigényelhető kedvezmények összegét. A megjelenített oszlopokon szembetűnő, hogy a 2020-as és a 2022-es év visszaigényelhető adókedvezmény összege alacsonyabb, mint azokban az években, amelyekben az adózó a családi kedvezményre volt jogosult. Ennek az oka, az amely már a számolások során is említve lett: ezekben az években a családi adókedvezményt, a családi járulékkedvezménnyel együtt a vizsgált személy házastársa érvényesítette.

A 2021-es év kimagasló a többi év közül. Ez az év volt az, amikor rendkívüli adóvisszatérítést kaptak a gyermeket nevelő szülők. Ebben az évben a házaspár megosztotta a kedvezményt, hogy az édesanya is jogosult legyen a családi járulékkedvezmény visszaigénylésére.

Mivel a családi adókedvezmény összege nem változik a 2020-as, 2021-es és 2023-as évben, hanem marad a 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról törvény 2023-ban is érvényben lévő összegeken, amelyek a szakirodalmi részben felsorolásra kerültek, nem kívánom újabb öt éven át bemutatni. Hiszen az előzetes vizsgálataim és a törvény alapján meghatároztam, hogy érdemi változás nem történt a 2018-as és 2019-es évhez képest.

5.2. A 25 év alatti fiatalok adókedvezménye az elmúlt öt évben

Minta Béla egy 25 éves fiatal férfi, akinek a jelenlegi főállású munkahelye előtt, amellyel 2019 novembere óta áll szerződésben, diákmunkásként dolgozott egy közvetítőcég megbízásából. A teljes munkaidős főállásában Béla megfizette a 15%-os személyi jövedelemadót és a 18,5%-os társadalombiztosítási járulékot, azonban amikor diákmunkásként dolgozott, akkor csak a személyi jövedelemadó megfizetésére volt kötelezett. A diákmunkája során szerzett jövedelem járulékmentessége nem befolyásolja a személyi jövedelemadó bevallását.

A személyi jövedelemadó kedvezményt a 25 év alattiak számára 2022. január 1.-től elérhető adóalapot csökkentő kedvezmény, amelyre az általam vizsgált adózó is jogosult, de csak a 2022-es év első 11 hónapjában. Ezt megelőző időszakban a vizsgálat tárgyát képező adózó nem jogosult másféle adókedvezményre, mert sem gyermeke, sem pedig súlyos fogyatékosságban sem szenvedett.

Az adóbevallások elkészítéséhez ezen esetben is a megállapított és a táblázatban adóalapot kell alkalmazni, amely minden vizsgált évben: 4 929 966 Ft. Bélának a 2022-es évben volt

egy megbízási szerződésből származó jövedelme, amely szintén egy korábbi táblázatban van feltüntetve, ám ezen jövedelemforrás nem változtat érdemben a bevallás és kedvezmények aktiválása során, hiszen az összesítésnél összeadódik a nem önálló tevékenységből származó jövedelmekkel.

Ez a kedvezmény rendelkezik egy felső jövedelemhatárral, ami a 2022-es adóévre vonatkozóan 433 700 Ft bruttó havi jövedelem, ez az összeg az adó mértékét tekintve 65 055 Ft-ot jelent havonta. Ez az összeg, amelyet maximálisan megkaphat az adó visszatérítés során az adózó. Béla még beleesik ebbe a felső határba, vagyis a teljes személyi jövedelemadó mentességet élvezhet a 2022-es év novemberig tartó időszakában. Béla 2022 novemberében tölti a 25.életévét, így a törvény szerint még a születésnapját tartalmazó hónapban jogosult a kedvezményre, vagyis a 2022-es évben igénybe vehető

A következő táblázatban összesítettem az összegeket, amelyeket az előbb levezettem, hogy az összegek és az évek során igénybe vehető kedvezmények összege összehasonlíthatóbbá váljon.

5. táblázat: **Minta Béla által igénybe vehető személyi jövedelemadó kedvezmények az elmúlt öt évben**

Minta Béla	2018	2019	2020	2021	2022
25 év alatti fiatalok személyi jövedelemadó kedvezménye	-	-	-	-	4 929 996
Visszaigényelhető összes kedvezmény	0	0	0	0	667 874,45

Forrás: saját számítás

A táblázatban használt számítások megfelelnek a személyi jövedelemadó és adózás rendjéről szóló törvényben foglaltak szerint.

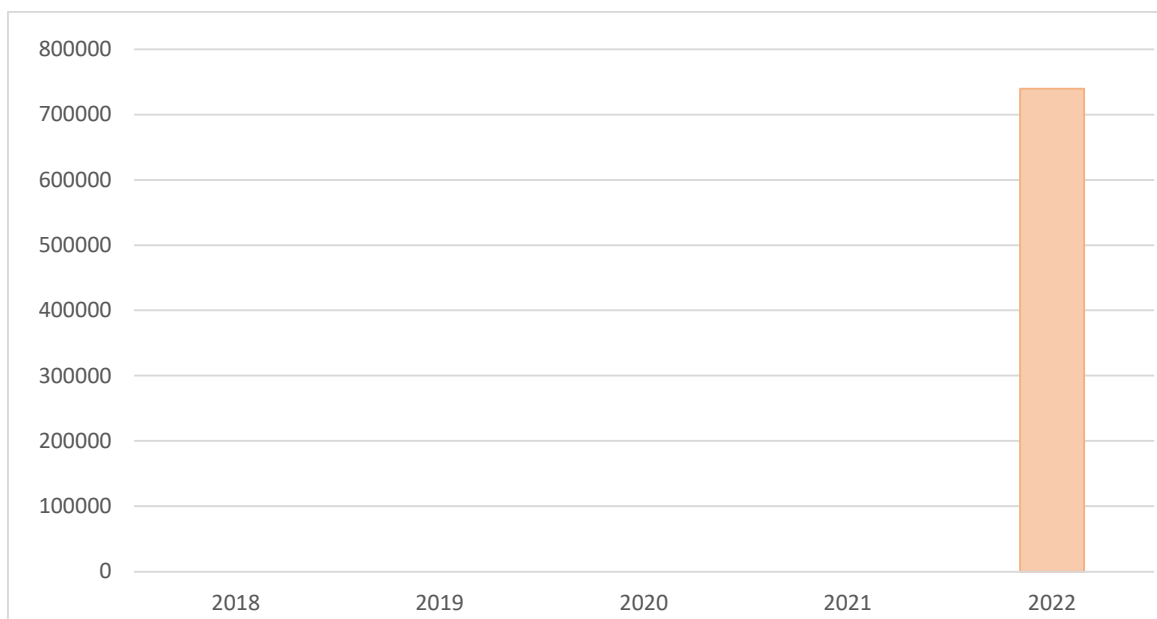
A 2018-tól 2021-ig tartó időszakban nem tudott igénybe venni adókedvezményt, így meg kellett fizetni a megállapított 15%-os adót, amely a havi bruttó béréből került levonásra. Ennek az összege havi 61. 624,57 Ft, így a kedvezmények összegéhez 0-át írtam. A 2022-es

évben szerzett a jövedelme a felső határ alá esett, így teljes jövedelemadó mentességet szerzett, amelyre novemberig volt jogosult.

A 2022. évben a családokat segítésének céljából a kormányelrendelt rendkívüli személyi jövedelemadó 2021-es évre vonatkozó személyi jövedelemadó kedvezménye, Bélára nem vonatkozik, hiszen nem volt jogosult sem családi pótlékra sem családi kedvezményre a 2021-es adóévben. Ezáltal nem változtat a személyi jövedelembevallásában a rendkívüli kedvezmény.

A vizsgálat eredménye: A vizsgált személy a 25 év alatti fiatalok adókedvezményének bevezetésével adómentessé vált, így amíg a 25. életévét be nem töltötte nem kellett személyi jövedelemadót fizetnie. A bevezetés előtt és után nem volt jogosult semmilyen adókedvezményre, így a 2022-es adóbevallásán kívüli másik négy bevallása során nem tudott semennyi adót visszaigényelni.

2. ábra: Visszaigényelhető adók összevetése az elmúlt öt évben (Minta Béla)

Forrás: saját számítás

A 2. ábráról egyértelműen leolvasható, hogy a 2022-es év kimagasló adókedvezmény összege. Az azt megelőző években pedig tisztán látszik, hogy nulla forintnak megfelelő adókedvezményt tudott érvényesíteni, azaz semmit, be kellett fizetnie a teljes személyi

jövedelemadóját, mert nem volt jogosult semmilyen adókedvezményre a 2018-2021-ig tartó időszakban.

5.3. Az első házások adókedvezménye az elmúlt öt évben

Kis- Nagy Cecília majdnem három és fél éve házasodott össze a férjével és most első gyermeküket várják. Cecília a mai napig aktív keresőként helyezkedik el a munkaerőpiacon állapota ellenére is, ezáltal folyamatos bevételre tett szert az általam vizsgált öt évben. Mivel Cecília jelenleg 28 éves és gyermeke születése előtt nem tölti be a 30. életévét, így jogosulttá fog válni a 2023-as bevallás során a 30 év alatti anyák kedvezmény igénybevételére. A 2022-es adóévben nem jogosult a családi kedvezményre, hiszen a magzat nem töltötte be a 91.napját, így az kedvezmény jogosultságának megállapítása során szükséges orvosi igazolás sem került még a 2022-es adóévben kiállításra.

Férjével 2019 július 15.-én házasodott össze, ami azt jelenti, hogy az ezt követő 24 hónapban, vagyis a házasságkötés dátumát követő két évben jogosultak voltak az első házások adóalap csökkentő kedvezményére. Más kedvezményre nem jogosult, így nem merül fel a kedvezmények igénybevételének sorrendje. Az első házások kedvezmény 5%, amelyet teljes egészében Cecília érvényesít a bevallásában, és a visszaigénylést a bevallás leadása után érvényesít egy összegben. Van lehetőség arra, hogy a kedvezményt megosszák egymást közt a házastárssal, így a bevallás során nyilatkozat tétel szükséges a házastárs adószámáról és nevéről, majd arról, hogy a házaspár milyen felosztásban és melyik hónapokra kívánja érvényesíteni a kedvezményt.

6. táblázat: **Nyilatkozat az első házások kedvezményéről**

NYILATKOZAT AZ ELSŐ HÁZASOK KEDVEZMÉNYÉRŐL												
1: A kedvezmény teljes összegét én érvényesítem. 2: A teljes összeget a házastársam (bejegyzett élettársam) érvényesíti. 3: A kedvezményt házastársammal (bejegyzett élettársammal) megosztva, közösen érvényesítem: 0: Az első házások kedvezményére nem vagyok jogosult.												
2019	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1
	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
2020	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
2021	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December

Forrás: 19SZJA-03, 20SZJA-02, 21SZJA-02

A nyilatkozat kitöltése után könnyebb a számításokat elvégezni, így célszerű az első házások adókedvezmény igénybevételét a nyilatkozat kitöltésével kezdeni. Cecília éves bruttó bérét előnyös havi bontásban vizsgálni, hiszen így egyszerűbben lehet számolni. Az éves bruttó bére a vizsgált alanynak az előzetesen megállapított 4 929 996 Ft, ami havi bontásban 410 833 Ft. Mivel az első házások kedvezménye adóalapot csökkentő kedvezmény, vagyis a havonta megállapított adóalapból kerül levonásra az 5% adókedvezmény, amelyekben a vizsgálatban résztvevő magánszemély jogosult volt arra.

Ez a kedvezmény a vizsgált esetben pontosan havi 20 541,65 Ft adóalap csökkentő kedvezményt jelent. 2019-ben a táblázatból leolvassva látjuk, hogy 6 hónapban volt jogosult a kedvezményre, ami 123 249,9 Ft adóalapot csökkentő kedvezményt jelent a 2019-es adóévben. A 2020-as adóév során a vizsgált hölgy a teljes évben, mind a 12 hónapban jogosult volt a kedvezményre, így 246 499,8 Ft adóalapkedvezményt tud érvényesíteni a 2020-as évre vonatkozó adóbevallásában. 2021-ben már megint csak 6 hónapban volt jogosult a kedvezményre, így a 2019-es évvel megegyezően 123 249,9 Ft adóalapot csökkentő kedvezményt vehet igénybe.

Ezen kedvezmények az adóalapot csökkentik, tehát az adózó a 2019-es és 2021-es évben 4 806 746,1 Ft adóalap után fizeti be a személyi jövedelemadót, 2020-ban pedig csak 4 683 496,2 Ft adóalap után kell megfizetni a 15%-os adót.

7. táblázat: Kis- Nagy Cecília által igénybe vehető személyi jövedelemadó kedvezmények az elmúlt öt évben

Kis- Nagy Cecília	2018	2019	2020	2021	2022
Első házaskedvezménye (adóalap csökkentő)	0	123 429,90	246 499,80	123 250	0
Visszaigényelhető összes kedvezmény	0	18 487,09	36 974,96	18 487,085	0

Forrás: saját számítás

A 7. táblázatban használt számítások megfelelnek a személyi jövedelemadó és adózás rendjéről szóló törvényben foglaltak szerint.

A táblázatban kiszámoltam és elhelyeztem, azokat a kedvezményeket, amelyeket Cecília igénybe vehetett a vizsgált évek során. A jogosultság időszakában, abban a 24 hónapban nem osztotta meg az adóalap csökkentő kedvezményt a férjével, csak saját maga vette igénybe, ami az összegeken látszik is. A háromévre eloszlik a kedvezmény mennyisége, és mivel a vizsgált időszakban nem változott a kedvezmény mértéke, így a hónapokra lebontott összege a jogosultság hónapjaiban megegyezik egymással. Továbbá leolvasható, hogy az öt évben más adókedvezményre nem volt jogosult az alany, így 2018-ban és 2019-ben sem tudott semmilyen összeget (vagyis 0 Ft-ot) nem tudott visszaigényelni.

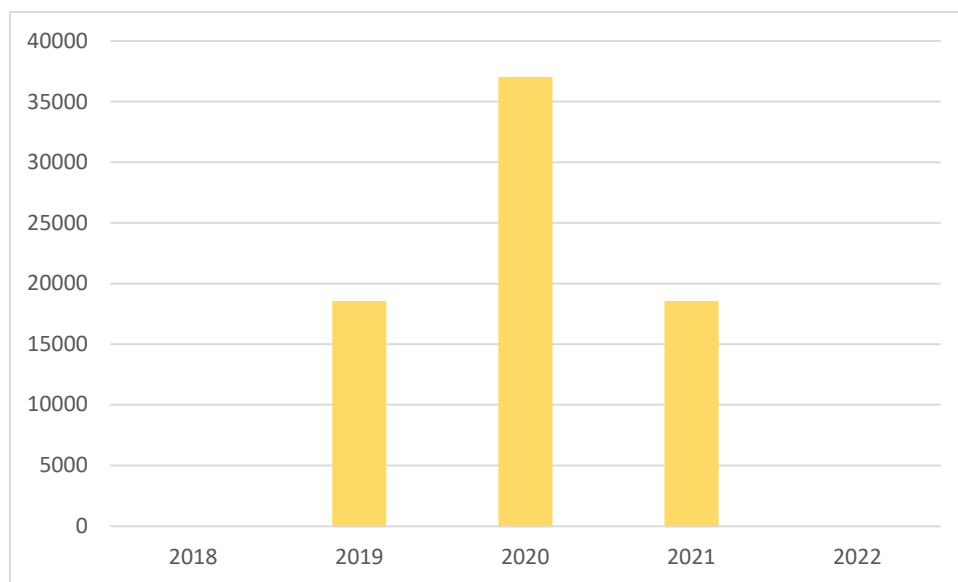
A 2021-es év rendkívüli adóvisszatérítése nem befolyásolta a vizsgált személy adóbevallását mert nem volt jogosult abban az időszakban családi kedvezményre. A táblázatban is látszik, hogy a hat hónapnyi adóalapkedvezményt tudta csak érvényesíteni abban az évben.

A vizsgálat eredménye: a vizsgálat során megállapítható, hogy a friss házaskedvezménye a vizsgált időszakban Cecíliának 73 949,14 Ft adóvisszatérítést jelentett, amely nem nagy összeg, sőt a többi kedvezményhez mérten a legalacsonyabb összegű támogatásra voltak jogosultak az elmúlt öt évben. Azokból az adatokból, amiket tudunk a vizsgált alanyról

következtethető, hogy a jövőben jogosult lesz az újonnan létrehozott 30 év alatti anyák kedvezményére és a családi kedvezményekre (amennyiben a férjével megosztva veszik igénybe).

A 3. ábra alap vízszintes vektorján (X tengelyén) az elmúlt öt adóév szerepel, ezen elhelyeztem az elmúlt öt év személyi jövedelemadóban visszaigényelhető kedvezmények összegét. Amelyeket az első házasság adókedvezményének vizsgálata során vizsgált magánszemély adóbevallása alapján határoztam meg.

3. ábra: Visszaigényelhető összes kedvezmény összevetése az elmúlt öt évben (Kis- Nagy Cecília)

Forrás: saját számítás

Első rátekintésre szembetűnő, hogy a 2020-as évben kiemelkedően magas a visszaigényelhető személyi jövedelemadó összege. Aztán ha jobban megvizsgáljuk a diagrammot és az előzetesen felvázolt vizsgálatra is rátekintünk, feltűnik, hogy pontosan kétszer akkora az oszlop. Az a szerencsés eset állt fent, a 24 hónap pont 6-12-6 felosztásban terült el a vizsgált évek során.

5.4. A személyi kedvezmény az elmúlt öt évben

A személyi kedvezmény vizsgálata során az adóalany Kovács Diána 35 éves férjezett nő. Férjével 2013-ban házasodtak össze, így már csak nem tíz éve élen házasságban. Gyermeük még nem született. Diána egészségügyi problémával szenved, endometriózissal diagnosztizálta őt az orvos 2015-ben, ám a betegsége nem befolyásolja a munkaképességét. Jelenlegi munkahelyén nyolc éve dolgozik teljes műszakban. Személyi jövedelemadó kedvezményre nem volt jogosult 2019-ig, mert a házassága is 24 hónapnál később kötött, így az első házasság kedvezményét nem vehette igénybe, gyermeke sem volt így a családi adókedvezményt sem tudta érvényesíteni. Azonban 2019.01.01.-től bővítették azon betegségek listáját, amelyek esetében igénybe lehet venni a személyi jövedelemadó kedvezményt. Ezen betegségek közé tartozik az endometriózis is (BNO: N80). Ennek következtében már a 2019-es adóévben igénybe vehette a súlyos fogyatékosság miatt levonható adókedvezményt, majd későbbi években a személyi kedvezményt. A 2018-as évre is igénybe vehette a kedvezményt, hiszen a 2019-es bevallásával egyidejűleg leadta a 2018-as évre megírt önellenőrzését. Így a 2018-as évre vonatkozó kedvezményét az önellenőrzést követő visszatérítési időszakban kapja meg Diána.

A kedvezmény igénybevételéhez ismerni kell az éves adóalapot, amely 4 929 996 Ft és a számított adót a vizsgált alanyra vonatkozóan. Ez az összeg 739 499,4 Ft. Ez a fogyatékosságokhoz és betegségekhez kapcsolódó kedvezmény igénybevételi módja és összege is az alábbiak szerint változott az általam vizsgált időszakban:

- 2018-ban súlyos fogyatékosság miatt levonható összeg, amelynek levonása a számított (esetlegesen adóalapot csökkentő kedvezményekkel csökkentett) adóból kerül levonásra. A kedvezmény mértéke az aktuális bruttó minimálbér 5%-a. Ami a 2018-as évben 138 000Ft 5%-a, ami havi bontásban 6 900 Ft. Éves szinten ez a kedvezmény 82 800Ft adóból levonható kedvezményt jelent, amennyiben az adózó jogosult volt a kedvezményre az év egészében.
- 2019-ben a bevallási módszer változatlan maradt, csak az összeg változott, hiszen minimálbér emelést történt az előző évhez képest. Így a minimálbér 149 000 Ft-ra emelkedett, számszerűsítve legfeljebb 89 400 Ft adókedvezmény vonható le a számított adóból a 2019-es évben, amennyiben egész évben fenn állt az adózó

betegsége. A vizsgálatunkban fontos esemény történt ebben az évben, beemeltél az endometriózis betegséget azok közé, amelyek után jogosulttá válhat az adózó a kedvezményre.

- 2020-ban is csak a számított adót csökkenthető kedvezmény mértéke változott, hiszen a kedvezmény az adott év minimálbéréhez viszonyított érték. Ebben az évben a minimálbér 161 000 Ft volt, ami azt jelenti, hogy a havonta visszaigényelhető adócsökkentésre használható kedvezmény értéke 8 050 Ft.
- 2021-ben megváltozott a fogyatékosságokra és betegségekre igénybe vehető kedvezmény. Első körben a kedvezmény neve változott, mert a 2021-es adóévben már személyi kedvezményként hivatkoznak rá. A személyi kedvezmény átalakult egy adóalapot csökkentő kedvezménnyé, és a mértéke immáron a bruttó minimálbér egyharmada (100 Ft-ra kerekítve). Az összeg a 2021-es adóévben pontosan 669 600 Ft adóalap csökkent kedvezményt jelent, amennyiben az adózó az év 12 hónapjában jogosult a kedvezményre.
- 2022-es adóév során a kedvezmény alkalmazásának módszerében nem történt változás, az előző évhez hasonlóan maradt az adóalapot csökkentő tulajdonsága a személyi kedvezménynek. A 2022-es év során is változott a minimálbér összege, amely az adóalap kedvezmény összegét is változtatja, így a maximálisan igénybe vehető összeg 792 000 Ft.

A 8. táblázatban használt számítások megfelelnek a személyi jövedelemadó és adózás rendjéről szóló törvényben foglaltak szerint.

8. táblázat: **Kovács Diána által igénybe vehető személyi jövedelemadó kedvezmények az elmúlt öt évben**

Kovács Diána	2018	2019	2020	2021	2022
Súlyos fogyatékoság okán levonható összeg (számított adót csökkentő kedvezmény)	0	89 400	96 600	-	-
Személyi kedvezmény (adóalapot csökkentő kedvezmény)	-	-	-	662 400	800 400
Utólagos érvényesítés	82 800	-	-	-	-
Visszaigényelhető összes kedvezmény	82 800	89 400	96 600	100 440	120 060

Forrás: saját számítás

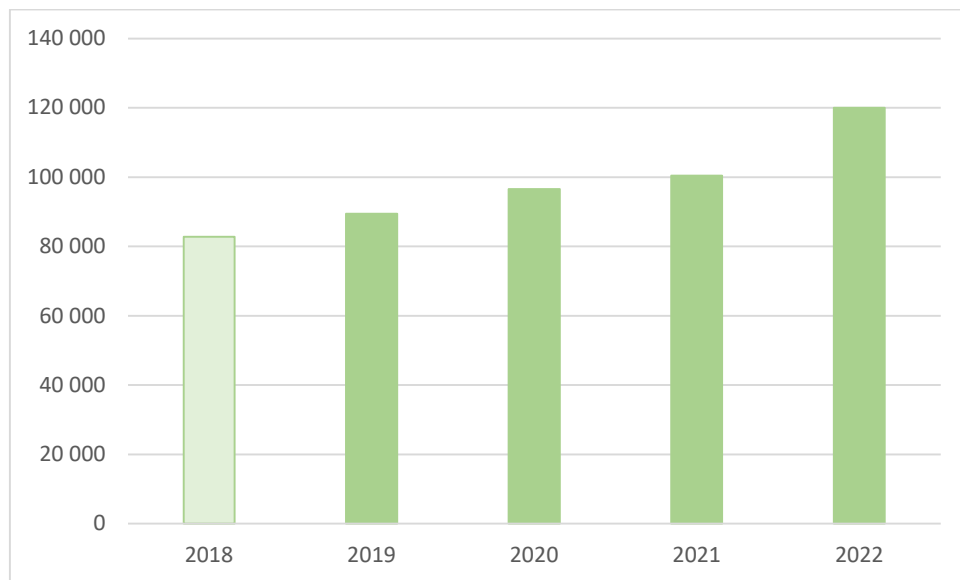
A táblázatban az általam kiszámolt jövedelemadó kedvezmények szerepelnek, amelyeket az általam vizsgált személy vehet igénybe. A 2019-es bővítést követően Diána már igénybe vehette a betegségére járó adókedvezményt. Az önrendelkezés lehetőségével élve, az adózónak sikerült további kedvezményre szert tennie, és az egyik önrendelkezett év beleesik az általam vizsgált időszakra. Ezt az összeget, ugyan az adózó a 2019-es adó visszatérítése során fogja visszakapni, de én a 2018-as évhez tettem, de megkülönböztettem a többi eredménytől. Hiszen hiába, hogy utólagos érvényesítés eredményeképp a következő adóévben kapja meg az összeget, ez a kedvezmény a 2018-as adóévre vonatkozik.

Diánát gyermek hiányában a 2021-ben elrendelt egyszeri adóvisszatérítés nem befolyásolta, hiszen nem nevelt gyermeket és nem volt jogosult a családi adókedvezményre egy napot sem a 2021-es évben.

A vizsgálat eredménye: a vizsgálat során megállapítható, hogy a súlyos fogyatékoság miatt levonható kedvezmény, összege, módszertana és neve is változott a vizsgált időszakban. Diána a 2019-es betegségbővítés során vált jogosulttá a kedvezményre, amely során az

önellenőrzést is beleszámítva az elmúlt öt évben 489 300 Ft adóvisszatérítést jelentett a számára.

4. ábra: **Visszaigényelhető összes kedvezmény összevetése az elmúlt öt évben (Kovács Diána)**

Forrás: saját számítás

A 4. ábra X tengelyén az évszámok mentén tisztán leolvasható az adóvisszatérítések összegének növekedése az évek során. Nincs az értékek között kimagaslóan nagy vagy alacsony érték, dinamikus növekedés figyelhető meg. Ezt a növekedést a kedvezményhez kapcsolt bruttó minimálbér évek alatti változása adja meg, hiszen az adókedvezmény mértéke nem változott az elmúlt öt év során.

A 4. ábra egyik oszlopa halványabb színű mint a többi, ezzel kívántam azt jelezni, hogy ebben az évben nem volt jogosult a vizsgált adózó a kedvezményre, de a jogosultság elő évében (jelen esetben a következő évben) azt önellenőrzéssel érvényesítette.

6. KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A szakdolgozatom elkészítésének folyamán az irodalmi áttekintés és az általam elvégzett vizsgálatot összevetve, arra a következtetésre jutottam, hogy a személyi jövedelemadó kedvezményeknek vannak pozitív és negatív hozadécai, következményei. Ebben a fejezetben az általam megfogalmazott következtetéseket és javaslatokat szeretném bemutatni.

A pozitív jelenségek közé sorolható, hogy az elmúlt években a személyi jövedelemadó kedvezmények száma jelentősen nőtt. A vizsgált években (2018-2023) és a személyi jövedelemadó bemutatása során is volt számos új adókedvezmény bevezetése. Ezen kedvezmények -az esettanulmányban bemutatott számításokat alapul véve- az adóköteles személyeknek jelentős összegű adóvisszatérítést, adómentességet jelenthet. Az új kedvezmények mellett a meglévő kedvezmények változtatásával is érték el a magánszemélyek számára magasabb összegű, vagy akár lehetőséget az adóvisszatérítésre.

Ha időrendi sorrendben haladunk visszafele, akkor elsőként a 30 év alatti anyák kedvezményét szükségszerű megemlíteni. Ezen kedvezmény teljes adómentességet von maga után, amennyiben az adózó jogosult a kedvezmény igénybevételére. Ezáltal a kedvezményezett személyi jövedelemadó befizetése alól felmenti. A 25 év alatti fiatalok kedvezménye is ugyan azon metódus szerint működik, csak ott a feltétel az, hogy az adóköteles adózó, ne töltse be a 25. életévét. Az elmúlt öt évben, az idei évtől számított legrégebben bevezetésre került új adókedvezmény a négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye volt.

Az új kedvezményeket leszámítva is volt adókedvezmény változás mind összegben, mind alkalmazásában, mind jogosultsági körben, mind megnevezésben. A ma személyi kedvezménynek hívott adóalapot csökkentő, régebben súlyos fogyatékosság miatt levonható összeg néven ismert fizetendő adókedvezmény néven volt ismert. Az adókedvezmény mértéke ugyan fixen a minimálbérhez kötött, azonban az elmúlt évek alapján az a tapasztalat, hogy a minimálbér bruttó összege évről-évre nő, ezzel eredményezi a személyi kedvezmény növekedési tendenciáját. A betegségek jogosultsági körét is bővítették, új betegségecsoportok kerültek be azon betegségek közé, amelyek esetén alkalmazható az adókedvezmény.

A pozitív hozadékok mellett a vizsgálat során tapasztaltam negatív tényezőket is, melyeket a következőkben kifejtek. Ezen negatív tényezőkkel kapcsolatban javaslatokat tennék, hogy az én meglátásom szerint, hogyan lehetne az adózók számára kedvezőbben és eredményesebben alakítani az adókedvezmények rendszerét.

- A négy vagy több gyermekes anyák kedvezményének alkalmazása során, a személyi jövedelemadó törvény szerint az adókedvezményt csak az anya veheti igénybe. Ezen intézkedés szerintem az apák számára kirekesztő, hiszen (amennyiben közösen nevelik a gyermekeket) a kedvezményt kizárólagosan csak anyák veheti igénybe. Pedig sok esetben az apa az, aki egy családban a fő „pénzkereső”, hiszen az anyáknak sok esetben a négy gyermek mellett kevesebb ideje jut a jövedelemszerzésre. Nézőpontom szerint az apák is ugyan annyira részt vesznek a gyermekek nevelésében és életében, így őket is megilletné az adókedvezmény. Tisztában vagyok azzal, hogy az államháztartási bevételekből nagy kiesés lenne, ha a négy vagy több gyermeket nevelő szülők mindegyike adómentessé válna, így a javaslatom a következőről szól. Azon családok, amelyekben a szülők négy vagy több gyermeket nevelnek, azon családokban az adómentesség az adózó választása alapján kerülhessen jóváírásra, az anya vagy apa adóbevallásának elkészítése során.
- A személyi kedvezmény igénybevételére jogosító listán nagyon sok betegség és betegségcsoport került felsorolásra (az irodalmi áttekintésben forrásban megjelölt). Ilyen betegségek például a laktóz érzékenység, a súlyos fogyatékoság, vakság stb., olyan betegségek sokasága, amelyek az adózót korlátozzák a jövedelemszerzésben vagy az egészséges mindennapokhoz többlet kiadásra kerül sor. Azon emberek, akik rövid vagy távollátással küzdenek és szemész orvosi javaslatra felírt látásjavító eszköz használata nélkül nem munka és életképes, azon személyek részére (amennyiben nem vak, vagy százaléku, korrigálhatatlan látásromlásban szenved) nem alkalmazható a személyi jövedelemadó kedvezmény. Pedig, a látást javító eszközök vásárlása igencsak magas költséggel jár, hiába kerül orvosi javaslatra a megvétele. A javaslatom az, hogy azon adózók, akiknek szükséges valamilyen látásjavító eszköz, ahhoz hogy a munkavégzésben ne legyen korlátolt, az adóévben felírt és kiváltott látásjavító eszköz után adókedvezményt vehessen igénybe.

7. ÖSSZEFOGLALÁS

A szakdolgozatomban a Magyarországon alkalmazott személyi jövedelemadó kedvezmények és mentességek témakörön belül a személyi jövedelemadó kedvezmények alkalmazását vizsgáltam. Ezt a vizsgálatot az elmúlt öt adóévre visszamenőleg készítettem el, és ez alapján tettem meg a javaslataimat. A témaválasztásom oka a személyi jövedelemadó nagy kiterjesztettsége és az alkalmazható kedvezmények adózó segítő tulajdonsága.

A dolgozatom irodalmi áttekintésének első fejeztében a felhasznált irodalmak alapján bemutattam a Magyarországon jelenleg érvényben lévő adózási rendszert. Az adóigazgatási rendtartásról szóló és az adózás rendjéről szóló törvényt általánosságában ismertettem, hogy azon információk, amelyek kapcsolódnak a személyi jövedelemadó bevalláshoz is említésre kerüljenek a szakdolgozatban.

A második fejezetben bemutatásra került a személyi jövedelemadó, az adóalapját tartalmazó elemek, bevétel források, a személyi jövedelemadó bevallás során alkalmazható kedvezmények, a kedvezmények bevallása és a bevallás során keletkezendő befizetendő vagy visszaigényelhető adókülönbözet. Az alkalmazható kedvezményeket részletesen bemutatom, a személyi jövedelemadó törvény alapján, és bővíttem a Nemzeti Adó és Vámhivatal bevallási segédleteinek felhasználásával. Ez azért szükséges, mert a következő fejezetben elkészített esettanulmány ennek alapján készül el.

Az esettanulmány elkészítéséhez négy személy adóbevallásának készítettem el azon részét, amelyek a kedvezmények igénybevételéhez kapcsolók. Ezt a vizsgálatot az elmúlt öt, lezárt adóévben végzem el (2018-2022). Minden személy egy-egy kedvezményhez kapcsolódóan kerül vizsgálatra: A vizsgálatban rész vevő személyek tulajdonságait próbáltam úgy

Ezen vizsgálat során a következő adókedvezmények bevallásának módját mutattam be:

- Példa Aladárné Anna: családi adó- és járulékkedvezmény és annak házastársával való megosztása, négy vagy több gyermeket nevelő anyák adókedvezménye
- Minta Béla: 25 év alatti fiatalok személyi jövedelemadó kedvezménye

- Kis-Nagy Cecília: első házások kedvezménye (2023-as bevallásban igénybe veheti majd a 30 év alatti anyák adókedvezményét)
- Kovács Diána: súlyos fogyatékosság okán levonható adókedvezmény későbbiekben személyi kedvezmény, és annak önellenőrzés során való utólagos kedvezmény érvényesítése.

A vizsgálatok elvégzésével megállapításra kerültek a vizsgált személyek adókedvezményre való jogosultságai és, hogy miért váltak jogosulttá az adott kedvezményre. Kifejtettem a kedvezmény igénybevételének módját és az igénybevétel lehetőségeit, és azoknak a módját, módszerét a személyi jövedelemadó bevallás kitöltési útmutató segítségével. Számítások elvégzésével és azok levezetésével meghatároztam a törvényben leírtak alapján az adókedvezmény összegét. Amennyiben az adókedvezmény adóalapot csökkentő, további számítások eredményeképp megállapításra került a visszaigényelhető adó.

Ezen összegeket egy oszlopdiagrammon szemléltettem, hogy a kedvezmények változása az évek során egyértelműbb legyen, és ezáltal a megállapítása könnyebb legyen annak, hogy hogyan változott az elmúlt öt év során az éppen vizsgált adókedvezmény.

A dolgozatom zárásaként a kutató munka és esettanulmány elkészítése közbeni tapasztalataimat és következtetéseimet fogalmaztam meg. Az általam negativitásként véleményezett részekre vagy esetleg hiányosságokra pedig javaslatokat fogalmaztam meg.

A szakdolgozat írása során alkalmazott kutatásmódszertani tevékenységek során a meglévő tudásomon túl, új és frissebb információk birtokába jutottam. Így mélyebb és alaposabb tudást szereztem a személyi jövedelemadóról, melyet a későbbiekben kamatoztathatok.

8. IRODALOMJEGYZÉK

1. Császár Z, Csátaljay Zs, Futó G., Egri-Retezi K, Horváthné Szabó B. (2023) **Adózás 2023**, Budapest, Vezinfó Kiadó, 150 old.
2. Czoboly G. (2021) **Adózási és adótervezési ismeretek**, Budapest, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., 418 old.
3. Herich Gy. (2021) **Adótan**, Budapest, Penta Unió kiadó , 512 old
4. Herich Gy. (2022) **Adótan**, Budapest, Penta Unió kiadó, 528 old.
5. Herich Gy. (2023) **Adótan**, Budapest, Penta Unió kiadó, 528 old.
6. Herich Gy. (2023) **Adó 2023 magyarázatok**, Budapest, Penta Unió kiadó, 570 old.
7. Herich Gy. (2022) **Adó 2022 magyarázatok**, Budapest, Penta Unió kiadó, 540 old.
8. Ilonka M. (2004) **Az adózás története az őskortól napjainkig**, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., 147 old.
9. Kállai L. (2000) **Adók, illetékek és vámok**, Budapest, Saldo Pénzügyi Tanácsadó és Informatikai Rt., 533 old.
10. HVG Adó Különszám (2022), Budapest, HVG kiadó, 482 old.
11. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról (2018)
12. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról (2019)
13. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról (2020)
14. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról (2021)
15. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról (2022)
16. 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról (2023)
17. 2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről
18. 2017. évi CLI törvény az adóigazgatási rendtartásról
19. Gáspár A, (2014) A személyi jövedelemadó rendszerének alakulása Magyarországon (1988-2014), Budapest, 11 old.
20. 73 Szja adóalap kedvezmények
21. Vecsei E. (2008) Személyi jövedelemadó 25 old.
22. Önellenzés 2022 9.old
23. 18SZJA Kitöltési útmutató 285 old.
24. 19SZJA Kitöltési útmutató 294 old.
25. 20SZJA Kitöltési útmutató 339. old
26. 21SZJA Kitöltési útmutató 336. old
27. 22SZJA Kitöltési útmutató 344 old.

28. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2000130.tv>
29. https://nav.gov.hu/kozadat/altalanos_kozzeteteli_lista/nav_feladat_es_hataskore_1366633265651/nav_feladat_es_tev/nav_feladatai_tevekenysegei
30. <https://ado.hu/ado/miert-es-hogyan-adoztattak-a-tortenelem-soran-i-resz/>
31. <https://docplayer.hu/238358-Az-adozas-tortenete-osszeallitotta-dr-juhasz-istvan.html>
32. <https://ado.hu/ado/az-uj-adozas-rendjerol-szolo-torvenyek/>
33. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1700151.tv>
34. <https://ado.hu/ado/az-uj-art-es-air-alapelveinek-bemutatas-a-1-resz/>
35. https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:0SeJQ9MXtvIJ:https://nav.gov.hu/pfile/file%3Fpath%3D/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/02.-informacios-fuzet---az-onallo-tevekenysegbol-szarmazo-jovedelem-es-adozasa&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu
36. <https://nav.gov.hu/ado/szja/szja-kedvezmenyek-2023/csaladi-kedvezmeny>
37. https://nav.gov.hu/ado/szja/szja-kedvezmenyek-2023/csaladi-kedvezmeny#_ftnref3
38. https://nav.gov.hu/ado/szja/30_ev_alatti_anyak_kedvezmenye

9. ÁBRÁK ÉS TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

Ábrák jegyzéke:

1. 1.ábra: Visszaigényelhető összes kedvezmény összevetése az elmúlt öt évben (Példa Aladárné Anna)
2. 2. ábra: Visszaigényelhető adók összevetése az elmúlt öt évben (Minta Béla)
3. 3. ábra: Visszaigényelhető összes kedvezmény összevetése az elmúlt öt évben (Kis-Nagy Cecília)
4. 4. ábra: Visszaigényelhető összes kedvezmény összevetése az elmúlt öt évben (Kovács Diána)

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat: Átlagkeresetek Magyarországon az elmúlt öt évben
2. táblázat: Az összevont adóalapba tartozó jövedelmek (értékek pénzneme: HUF)
3. táblázat: Minta Béla 2022-es összevont adóalapba tartozó jövedelmei (értékek pénzneme: HUF)
4. táblázat: Példa Aladárné Anna által igénybe vehető személyi jövedelemadó kedvezmények az elmúlt öt évben
5. táblázat: Minta Béla által igénybe vehető személyi jövedelemadó kedvezmények az elmúlt öt évben
6. táblázat: Nyilatkozat az első házasság kedvezményéről
7. táblázat: Kis- Nagy Cecília által igénybe vehető személyi jövedelemadó kedvezmények az elmúlt öt évben
8. táblázat: Kovács Diána által igénybe vehető személyi jövedelemadó kedvezmények az elmúlt öt évben

10. MELLÉKLET

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: Tátrai Klaudia Ibolya
A Hallgató Neptun kódja: CO9FAC
A dolgozat címe: A személyi jövedelemadó bevallásban igénybe vehető kedvezmények vizsgálata
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott: szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023 év április hó 25 nap

Tátrai Klaudia
Hallgató aláírása

KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

A Tátrai Klaudia Ibolya (hallgató Neptun azonosítója: CO9FAC) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Gyöngyös, 2023. április 25.

Belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.